

Priznanje iz ČSSR

Letos poleti smo tako kot vsako leto izmenjali učence s prijateljskim podjetjem Bytostav iz Ostrave. Najboljši naši učenci so za nagrado potovali na Češko, bytostavovi pa k nam, predvsem na Jadran. Hkrati pa

smo se na obisku v Ostravi pogovarili o možnostih še tesnejšega sodelovanja. Na področju rekreacije bomo razširili naše dopustovanje na češkem še na zimske počitnice — za smučarje na njihovih terenih.

Predvsem pa želimo razširiti naše poslovne odnose. Načelno gre za tekoče izmenjave strokovnih izkušenj, konkretno pa za možnost plasiranja izdelkov naših kovinskih obratov na češkoslovaški trg, kasneje pa tudi v druge dežele SEV.

Začetek v naših odnosih pa izhaja slejkoprej iz kadrovskega področja. Pobudnik je bil tudi sindikat gradbincev med posamezniki pa naš Lojze Cepuš. Kmalu bo minilo 20 let od prvih stikov in ves ta čas je bil tov. Cepuš glavni člen v dolgoletni verigi sodelovanja, ki se ni pretrgala niti v letih preizkušnje, tudi v letu 1968 ne, v času takojmenovane praške pomladi.

Vztrajnost v odnosih med nami, njihova krepitev in širitev je v veliki meri zasluga prav tov. Lojzeta Cepuša. Za to svojo aktivnost in prizadevanje je letos ko je bil »uradno« zadnjič (medtem se je upokojil) z učenci v Ostravi, dobil on in z njim Gradis visoko češkoslovaško priznanje, ki mu ga je podelilo češkoslovaško Ministrstvo za gradnje.

Čestitamo!

Stane Uhan

Generalni direktor Bytostava Miroslav Vodak je izročil visoko priznanje Lojzetu Cepušu

Letošnji Gradisovi nagrajenci

Komisija za podelitev Gradisovih nagrad in diplom je na svoji 4. redni seji dne 18. 10. 1983 sklenila, da prejmejo Gradisove diplome naslednji tozdi:

- I. diplomu TOZD LIO Škofja Loka
- II. diplomu TOZD Ravne na Koroškem
- III. diplomu TOZD Jesenice

Gradisove nagrade so podeljene naslednjim delavcem:

1. Edvard Bali — TOZD GE Ravne na Koroškem
2. Ana Dominko — TOZD GE Ljubljana
3. Franc Hočevnar — DSSS Ljubljana
4. Andrej Jež — TOZD Nizke gradnje Maribor
5. Mojmir Jevtencič — TOZD OGP Ljubljana
6. Alojz Kepic — TOZD GE Ljubljana
7. Vinko Kolet — DSSS Ljubljana
8. Venčeslav Ojsteršek — TOZD GE Celje
9. Jožica Petrovič — TOZD GE Celje
10. Marjan Starovasnik — TOZD GE Maribor
11. Stane Simeonov — TOZD GE Jesenice
12. Edi Šav — TOZD GE Koper

Dobitnikom nagrad čestitamo!

Joži Kocjančič

Kegljači Gradisa 5. v Evropi

V ponedeljek, 17. oktobra so se s 15. tekmovanja evropskih kegljaških prvakov v Plankstadtu (ZR Nemčija) vrnil naši državni prvaki, ekipa KK Gradis, ki je v izredno močni konkurenci zasedla 5. mesto. Pomlajena ekipa Gradisa tudi zaradi preutrujenosti — na poti v Plankstadt so noč prespali kar v avtobusu — ni dosegla še večjega uspeha. Boji desetih najboljših evropskih kegljaških ekip so bili dokaj izenačeni, kegljači Gradisa pa so metali takole: Juvancič 881, Janša 858, Hočevnar 901, Marinšek 862, Zdešar 855, Bizjak 905. Pred Gradisom so bili uvrščeni prvaki Romunija Urul Baia Mare, ki so tudi zmagali, potem pa Vollkugel — ZRN, Elöre — Madžarska, Moravska Slavia — ČSSR. Za Gradisom pa so zaostali: Felden Dunaj — Avstrija, Bruneck — Italija, Fortuna Bern — Švica in Amitie Strasburg — Francija. Več o nastopu v Plankstadtu v naslednji številki.

C. PAVLIN

Gradis je stopil v 39. leto

4. oktober 1945 je rojstni dan Gradisa. Obletnica je tiho šla mimo nas. Ni bilo proslav in ni bilo hrupa. Veliko je v teh letih vzniknilo lepega in veličastnega. Vse to pa pomeni za nas gradbenike veliko trdega dela, veliko naporov, vzponov in padcev, konjunktur in restrikcij. Tako je bilo v teh letih tudi z Gradisom.

O gradisovih 38. letih govori najbolj zgovorno čez 5000 zgrajenih objektov doma in v tujini, govorijo visoko razviti samoupravni odnosi, novi tehnološki dosežki in idejnopolična enotnost v naših družbenopolitičnih organizacijah.

Kot že vrsto let nazaj, se tudi letos borimo za uresničevanje ekonomske stabilizacije. Zavedamo se težkega položaja in težav, ki nas še čakajo. Istočasno pa se zavedamo tudi svojih sposobnosti in moči Gradisa. Z dobrimi strokovnimi kadri, modernimi stroji, sodobno tehnologijo in veliko znanja ter z organizacijskimi spremembami bomo rešili nastale probleme.

Gradis je vsa leta po osvoboditvi bil v samem vrhu jugoslovanskega gradbeništva, kjer mora ostati tudi danes. To bo omogočilo 7000 Gradisovcev, na katere moramo računati, saj je vsem skupen eden cilj — prosperiteta in napredek Gradisa.

V vse težjih pogojih pridobivanja del in plasmaja izdelkov naših obratov bo moral odigrati vidno vlogo letos ustanovljeni tozd Inženiring, od katerega si mnogo obetamo. Kolegijski poslovodni odbor je tudi že prevzel svojo funkcijo. S tem so znotraj Gradisa dani pogoji za nadaljni razvoj in napredek. Moramo le združiti vse sile in sredstva, včasih pozabiti na »tozgov interes« v interesu Gradisa, kajti samo enotni bomo dosegli skupne cilje.

Cveto Pavlin

Nekaj pomembnih nalog sindikata v naslednjih mesecih

Najbrž je dokaj tvegano deliti naloge sindikata na bolj ali manj pomembne. V tem trenutku je sleherni naloga in akcija sindikata pomembna, če:

— zagotavlja uresničevanje in utrjevanje samoupravnega družbenoekonomskega položaja delavca;

— krepi zavest delovnih ljudi o nujnosti doslednega izvajanja ukrepov ekonomske stabilizacije na vseh ravneh družbenopolitičnega in družbenoekonomskega odločanja;

— je organizirana politična akcija usmerjena k opredelitvam in izvajanju nujnih ukrepov za dvig produktivnosti, kar je v danih razmerah še posebej odločujoče, ker v sedanjih zaostrenih pogojih gospodarjenja le dobro načrtovana in od delavcev zavestno sprejeta aktivnost lahko daje pozitivne učinke;

— bo imela za c.ij, socialni položaj delavca reševati neločljivo povezano s problemi proizvodnje (organizacija, (delovna) disciplina, nagrajevanje po delu in rezultatih dela ipd.), ker lahko le v nemoteni in produktivni proizvodnji, v kateri imajo vse strukture proizvodnega procesa svoje naloge, vidimo zagotovila za stabilen socialnoekonomski položaj slehernega delavca.

Trenutno sta aktualni dve skupini nalog katerim se bomo morali v prihodnjem obdobju posvetiti.

Enkrat gre za operativne naloge na področju družbenoekonomskih in samoupravnih odnosov. Morali bi pričeti s pripravami na obravnavo in sprejem planov za leto 1984. Pri tem nam bo osnova tričetrtletni obračun. Če bomo v tem času opravili vse potrebne aktivnosti bo tudi manj težav kasneje, ko bomo obravnavali in sprejemali zaključne račune. Priporočljivo je, če se osnovne organiza-

cije ZS poslužujejo knjižice Izodišča za sprotno obravnavanje rezultatov gospodarjenja (knjižnica Sindikati šte. 31).

Druga skupina nujnih nalog se nanaša na področje socialne varnosti, kar bomo obravnavali v povezavi s politiko delitve osebnih dohodkov. Sprejeti bomo morali nekatere kratkoročne ukrepe in odločitve, kako reševati to področje ne da bi bila bistveno motena razmerja vrednotenja posameznih nalog oz. opravil. V sleherni sredini bomo morali temeljito pretehtati vse možne variante ter sprejeti optimalne ukrepe, odvisno pač od danih možnosti. Ne bi nam pa smelo pri tem manjkati poguma, da odločneje zahtevamo učinkovite rešitve.

Prav vse akcije, ki jih sindikat začneja pa morajo imeti enotno izhodišče — vpete morajo biti v naše skupne napore za stabilizacijo. Na tem področju bo sindikat moral zahtevati konkretne opredelitve, katera so tista področja na katerih lahko v posameznih sredinah največ prispevajo k izvajanju te skupne družbene naloge, ki ji pravimo stabilizacija. Imamo celo vrsto družbenih dokumentov, ki doslej še niso našli ustreznega mesta v našem vsakdanjem delu in ravnanju.

Druga skupina nalog za katere menim, da so še kako pomembne za učinkovito uveljavljanje sindikata, so tako imenovane organizacijske naloge. Predvsem gre za pravočasno in temeljito pripravo na občne zборе. Do teh je še relativno dosti časa, vendar nas izkušnje učijo, da se ob podobnih priložnostih na koncu vedno znajdemo v časovni stiski, roki nas priganjajo, vse skupaj pa je opravljeno manj kvalitetno, kot sicer želimo.

V nekaterih osnovnih organizacijah ZS v Gradisu se bodo morali še posebej poglobiti v stanje sindikalnega delovanja. Pa ne samo v sindikatu, tudi zveza komunistov bi morala spregovoriti o delovanju komunistov v sindikatu, tudi poslovnim delavcem ne bi smelo biti vseeno kako je organiziran in kako deluje sindikat. Težko je namreč verjeti, da v posameznih okoljih sindikat po več mesecev ne bi imel o čem razpravljati in po svojih močeh pomagati pri reševanju problemov, ki jih najbrž ne manjka. Ali pa je prevladalo prepričanje o njegovi nemoči. Če je tako, je sedaj čas, da takšna mnenja ovržemo in pripravimo osnovo za prihodnje boljše delovanje.

V obdobju do občnih zborov moramo pripraviti oceno aktivnosti in učinkovitosti, ki naj predvsem pove kako je z uresničevanjem delovne usmeritve in programa osnovne organizacije, kakšno je vključevanje članstva v oblikovanje politike in stališč osnovne organizacije in delovanje IO v tej smeri, ali in kako delujejo sindikalne skupine, kako se sindikat vključuje v delovanje delegatskega sistema ipd.

Pomemben del priprav na občne zборе pa je kadrovanje. V predhodnem postopku moramo oceniti delo izvršnega odbora in predsednika. Aktivne in delovne člane ponovno evidentirati. Neaktivne bomo seveda zamenjali ob tem pa tudi analizirali vzroke za njihovo neaktivnost. Ti so lahko različni in če jih pravočasno ne odpravljamo bomo ponovno imeli neaktivne člane v organih osnovnih organizacij. Teh pa ne bi smelo biti, če želimo sindikalno delo popraviti. To pa nam mora biti cilj.

Valter Masten

Srečanje »Iračanov«

30. septembra smo se na vrhu Pohorja zbrali delavci Gradisa, Konstruktorja, SCT in Primorja, ki smo skupaj delali v Iraku. V prijetnem ambientu hotela »Areh« je tako začelo II. srečanje »Iračanov«.

Srečanje je organiziralo SGP Konstruktor, kakor je to bilo domenjeno na I. srečanju, ki ga je organizirala SCT v Ljubljani.

Z veliko vneto in velikim veseljem smo se pripravljali na to srečanje, saj smo vedeli, da se bomo po dolgem času znova našli in videli s prijatelji, s katerimi smo se zblížili in spoprijateljili v tujini. Bili smo resnični prijatelji, skupaj smo se veselili, smejali in v trenutkih obupa tudi skupaj jokali. Med nami ni bilo egoizma, ni bilo razlik, vse nas je vlekla v tujino želja po zaslužku. V trenutku, ko smo se odločili oditi v Irak, sploh nišmo vedeli, kako bomo živeli in kako delali. Daleč stran od domovine, od svojih najdražjih in daleč stran od svojih prijateljev smo sklepali nova poznanstva, nova prijateljstva, ki so bila iskrena.

Vsi skupaj smo si ob odhodu iz Iraka obljubili, da se bomo srečevali v domovini. Tako smo se torej že drugič srečali v velikem številu, obujali spomine, se razveselili in pozabili na trenutek vse skrbi.

Na 150 poslanih vabil se je odzvalo 50 ljudi, žal ostali niso prišli na naše srečanje. Svojo odsotnost so opravičili, z upanjem, da se vidimo na III. srečanju, ki bo v Ajdovščini v mesecu marcu 1984.

Ko so prijatelji prihajali na domenično mesto, sta jih pričakali »Arabka« in »Arabec«. Na prsa so jim pripeli ambleme. Srečanje je bilo res prirčno. Pred obilno večerjo smo prebrali pozdravni govor in seveda kroniko dogodkov iz Iraka. Vsi prisotni so bili nad organizacijo srečanja presenečeni.

Drugi dan smo se znova našli in nadaljevali naš pogovor. Ko smo se poslavljali, smo si obljubili, da se kmalu zopet snidemo, da naša srečanja ostanejo tradicionalna in da se vsako leto vsaj enkrat srečamo kjerkoli v naši domovini z željo, da se srečanj udeležijo tudi ostali, ki na naših dveh srečanjih niso bili prisotni.

Plesali in veselili smo se do poznih jutranjih ur. Nazdravili smo vsem, tudi tistim, ki so še vedno na delu v Iraku, da z našim minulim in svojim delom čimprej dokončajo projekt, ki ga nam je v izgradnjo zaupala prijateljska država Irak.

Sedanje težave, ki pestijo naše gospodarstvo se odražajo seveda tudi v združenem delu. V tej »drami« igra posebno vlogo sindikat, zato ni čudno, da smo v objektiv ujeli zaskrbljena obraza nekdanjega predsednika konference sindikata tozda GE Maribora Franca Čontalo in sedanjega predsednika Toneta Sikoška. Le tega nismo uspeli ugotoviti, kakšna je bila teina njunega razgovora. Po obrazih sodeč — sila resna.

Besedilo in slike: Franjo Štromajer

Svečanosti ob 110-letnici Cinkarne Celje so se udeležili tudi predstavniki Gradisa

Ob 110-letnici Cinkarne Celje

Predsednik poslovnega odbora Maks Bastl je predal priznanje za dolgoletno uspešno sodelovanje tehničnemu pomočniku direktorja TOZD GE Celje tov. Francu Zupančiču

Zgradili smo zemeljsko pregrado Bukovžlak — tretjo najvišjo v Jugoslaviji

Le redko preberemo vest, da neka delovna organizacija praznuje 110. jubilej. To častljivo starost je dosegla Cinkarna Celje, ki je iz relativno majhne topilnice prerasla v pomembno metalurško, kemično in grafično industrijo. Razvoj Cinkarne je zadnjih 10 let tesno povezan tudi z Gradisom, ki je bil glavni izvajalec investicijskih del v Cinkarni, kjer sta delala tozda Ravne na Koroškem in Celje ob pomoči mehanizacije Strojno prometnega obrata. Poleg novih proizvodnih prostorov je Gradis zgradil za Cinkarno tudi zemeljsko pregrado Bukovžlak, ki je bila grajena skoraj deset let. Zaključna dela so bila opravljena septembra letos, tako da je bila svečano predana v uporabo 15. septembra, kar je sovpadalo s proslavo 110-letnice Cinkarne Celje.

Že v pripravah za izgradnjo obrata titanovega dioksida leta 1972 so v Cinkarni Celje iskali primeren prostor za odlaganje odpadkov in nevtraliziranje sadre. Odločili so se za zaježitev doline Bukovžlak, ki so jo prvotno imenovali Žepina. Takrat je bila predvidena izgradnja zemeljske pregrade, ki naj bi zadostovala najmanj za 20 let.

Zemeljska pregrada Bukovžlak se je gradila postopoma tako, da je sedaj visoka 38 metrov in je tretja najvišja zemeljska pregrada v Jugoslaviji. Dolžina pregrade znaša 516 metrov, v svoji osnovi je široka 84 metrov, na vrhu pa 6 metrov. V pregradi je vgrajeno 450.000 kubikov peščenega melja, čez 50.000 kubikov gline, ki predstavlja jedro pregrade ter piritni ogorki itd.

Za pregrado je odlagališče, ki sprejme približno 4 milijone kubičnih metrov sadre in ostale odplake in ima površino 23 hektarjev. Zapolnitev odlagališča je odvisna od poteka proizvodnje in čiščenja v nevtralizaciji titanovega dioksida. Glede na sedanji obseg proizvodnje se predvideva, da bo odlagališče zapolnjeno čez približno štiri leta. Zato je v planu razvoja Cinkarne v prihodnje že zajeta gradnja nove pregrade.

Iz proizvodnje se nevtralizacijsko blato, oziroma sadra prečrpava po cevovodu v odlagališče Bukovžlak. V začetku so odlagali tudi razne od-

padke, ki so onesnaževali odtok izcejene vode in jo delali kislo, kar je predstavljalo precej velik ekološki problem za vse prebivalce Celja. V stalnem boju z ekologijo so v Cinkarni, ob Gradisovi pomoči uspeli odpadno vodo narediti tako čisto, da ustreza vsem normativom in jo lahko brez skrbi spuščajo v vodotoke. Čistost vode dokazujejo tudi

raki, ribe in žabe, ki živijo v vodi ter račke, ki živijo na jezeru, kjer se prav rade zadržujejo pozimi, ko je voda toplejša.

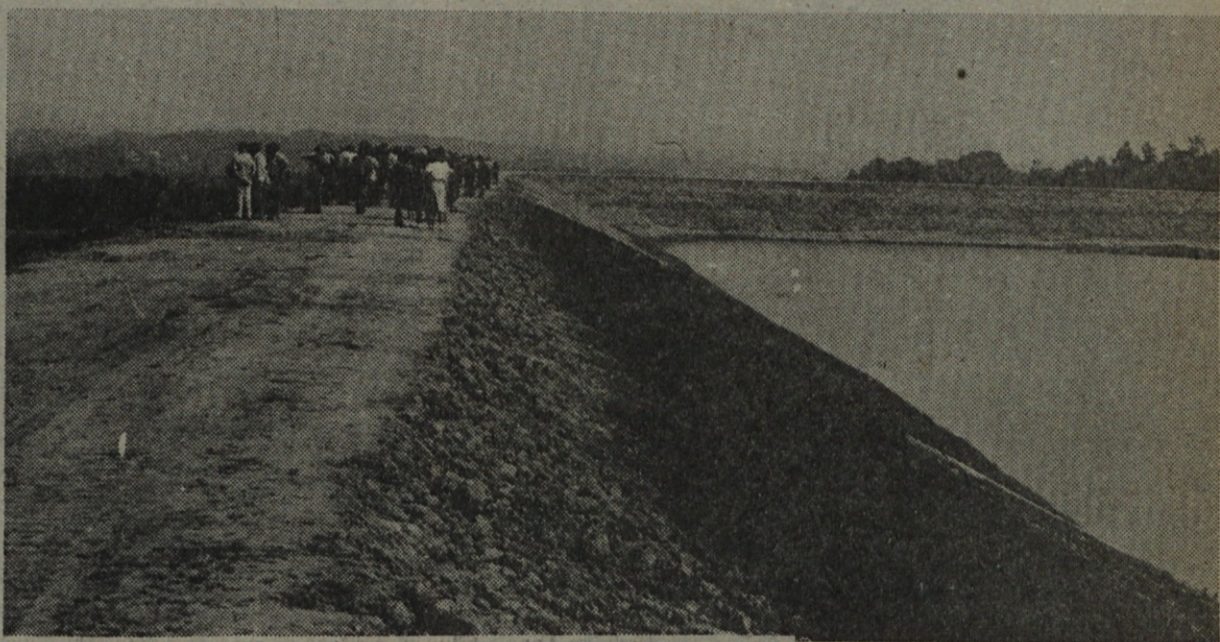
Vrednost opravljenih del na zemeljski pregradi Bukovžlak je več kot 180 milijonov dinarjev.

Kot je že bilo omenjeno, bo sedanje odlagališče Bukovžlak napolnjeno čez štiri leta. V programskih usmeritvah Cinkarne je zato predvideno, da se po zapolnitvi odlagališča rekultivira in po 1987. letu nameni za kmetijsko dejavnost. Izhajajoč iz tega, so v Cinkarni predvideli gradnjo novega odlagališča, ki je že v nazivu opredeljeno kot odlagališče s travnikom. Gradilo naj bi se na mejnem področju občin Celje in Šentjur. Začetek gradnje je predviden v začetku leta 1985. V Gradisu smo

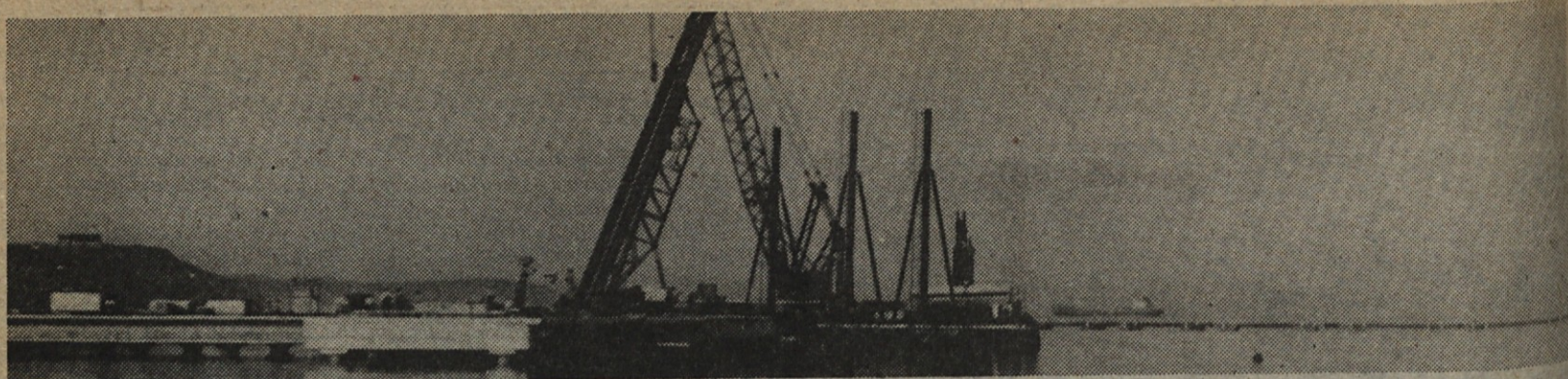
zainteresirani, da tudi v bodoče nadaljujemo z uspešnim poslovnim sodelovanjem s Cinkarno Celje v obojestransko korist in zadovoljstvo.

Na svečani seji delavskega sveta delovne organizacije Cinkarne Celje, ki je bila 16. septembra letos, sta bili podeljeni posebni priznanji dvema gradisovima tozdoma — Celje in Ravne na Koroškem — za dolgoletno in uspešno poslovno sodelovanje s Cinkarno. Priznanje je v imenu ravskega tozda prevzel direktor Avgust Skrinjar, v imenu celjskega tozda pa Franc Zupančič, tehnični pomočnik direktorja.

Besedilo in slike:
CVETO PAVLIN

Zemeljska pregrada Bukovžlak je po velikosti tretja v Jugoslaviji

Izgradnja obale za premog v Luki Koper z novo zabijalno napravo

Nova zabijalna naprava

Gradis se že vrsto let ukvarja z zabijanjem zagatnic in pilotov za izdelavo temeljev na slabonosilnih tleh za razne objekte kot so mostovi, nadvozi, industrijske hale, obale za pristajanje ladij v lukah itd.

V začetku so se v ta namen uporabljala predvsem pnevmatska zabijala Menak in Matei, po letu 1976, ko je bilo nabavljeno prvo zabijalo Delmag D 12 pa so se uveljavila predvsem Diesel zabijala, ki se v primerjavi s pnevmatskimi odlikujejo pri enaki velikosti in teži z nekajkrat večjo energijo udarcev ter nekajkrat manjšo porabo goriva. Po letu 1976 so bila nabavljena še zabijala Delmag D5, D30, D36 in D46. Oznake predstavljajo težo udarnega bata v kg pomnoženo s 100.

Proizvajalec zabijal Delmag proizvaja predvsem zabijala, kot nosilni stroj pa se uporabljajo bagri in dvigala drugih proizvajalcev oziroma si uporabniki sami izdelajo primerne zabijalne konstrukcije in vodila. Tudi v Gradisu so se do sedaj uporabljala razna zasilna vodila, izdelana za vsako gradbišče posebej, nato pa v večini primerov zavržena, kar je predstavljalo velik strošek za gradbišče.

V začetku tega leta je bila pri Razvojni službi odprta razvojna naloga za skonstruiranje in izdelavo univerzalne zabijalne naprave za zabijanje poševnih in vertikalnih pilotov s plovnega objekta. Nalogo je opravila projektantska skupina iz Strojno konstrukcijskega biroja iz

tozda Inženiring v sodelovanju s TOZD Strojno prometnim obratom in Inštitutom za metalne konstrukcije Ljubljana.

Naročnik naprave je TOZD Strojno prometni obrat, proizvajalec pa TOZD Kovinski obrati Ljubljana. Naprava, na kateri so lahko montirana zabijala Delmag D30, D36 ali D46 omogoča zabijanje vertikalnih in poševnih pilotov. Prednost, pred do sedaj uporabljanimi zasilnimi vodili, je predvsem ta, da je omogočeno zelo hitro manevriranje, saj je upravljanje celotne naprave elektrohidravlično. Nagib vodila je možen 30° nazaj in 5° naprej, prav tako je možen prečni nagib vodila za 2,5°. Vrtenje konstrukcije je izvedeno s pomočjo hidromotorja.

Za dviganje, spuščanje in zagon zabijala služi hidravlični vitel.

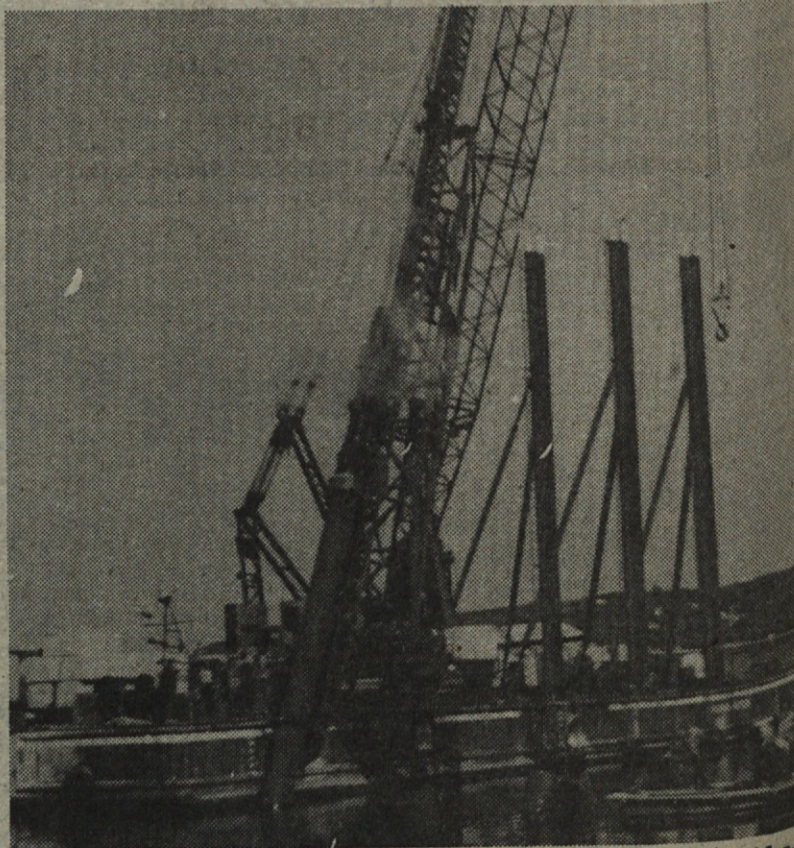
Naprava je bila komisijsko preglešana in predana uporabniku TOZD GE Koper, ki gradi v Luki Koper obalo za premog s pomočjo plovne objekta nosilnosti 1500t, na katerem je montirana zabijalna naprava in avtodvigalo. Zabijajo se klene pilote premera 812 mm in dolžine do 32 m.

Zaradi dobrih rezultatov, ki jih je naprava pokazala, je podana zahteva, da se odpre drugi del razvojne naloge in sicer za skonstruiranje podvozja, tako da bi se navedena naprava lahko uporabljala tudi na kopnem. Podvozje naj bi bilo napravljeno iz dveh parov gosenic s hidravličnim pogonom.

Miro Ogrizek

Prednost nove naprave je tudi v tem, da je možen tudi nagib vodila

Z napravo je mogoče hitro manevriranje, saj je upravljanje elektrohidravlično

Gradbeni strokovnjaki — gostje Gradisa

Izmenjava izkušenj

Pred dnevi je bilo v Mariboru v organizaciji Visoke tehniške šole, VTO gradbeništvo 10. medkatedersko srečanje gradbenih fakultet Jugoslavije pod naslovom

— »ORGANIZACIJA, TEHNOLOGIJA IN EKONOMIKA GRADENJ«.

Pobuda za te vrste prepotrebnih srečanj strokovnjakov je bila dana že na četrti zvezni konferenci gradbenih fakultet v Ljubljani leta 1971.

Vsi dosedanja rezultati v desetletnem obdobju kažejo na to, da je organizacija in ekonomika kot znanost, našla pravo mesto na naših gradbenih fakultetah. Temu so v veliki meri doprinesli podiplomski študiji iz organizacij gradenj, tako, da imamo sedaj na tem področju že devet doktorjev znanosti in večje število magistrov, docentov in znanstvenih asistentov.

Ni naključje, da je bilo deseto posvetovanje na to temo zaupano prav mariborski univerzi.

O tem predstavnik Visoke tehniške šole v Mariboru VTO gradbeništvo Ivan Jecl, dipl. inž. gradb.:

»Za našo univerzo, ki je sorazmerno mlada je to veliko priznanje. Na posvetovanju sodeluje petdeset strokovnjakov iz vseh gradbenih fakultet Jugoslavije. Med njimi naj omenim samo doktor Trbojeviča iz Beograda in prof. Klepca iz Zagreba.

Namen posvetovanja je predvsem usklajevanje na področju ekonomike in tehnologije gradenj, kar je posebno v današnjem času še kako pomembno«.

Franjo Štromajer.

V Rušah smo končali gradnjo 42 hišic

Delavci Gradisa toz GE Maribor zaključujejo dela na izgradnji stanovanjskih hišic v Rušah pri Mariboru. Investitor gradnje je stanovanjska zadruga Ruše. »Zadrugarski« način gradnje dopušča lastnikom hišic več možnosti dokončne izgradnje, v glavnem pa bodo hišice dokončane do četrte faze. Cena posameznih hiš je v poprečju okoli tri milijone dinarjev, pač odvisno od tipa projekta.

Okolje je v glavnem že urejeno. Napeljava za zemeljski plin je že postavljena kajti poznejše razkopavanje pri morebitnem priklopu bi povečalo stroške.

Vse hišice so podkletene, imajo lastno zaklonišče, način ogrevanja pa je prepuščen lastnikom. Vprašanje je, ali bi ne kazalo urediti skupno ogrevanje, saj hišice lokacijsko niso ne vem kako oddaljene od stanovanjskih blokov.

Besedilo in slika:
Franjo Štromajer

Gradis gradi v TAM

Računalniško vodeni distribucijski center rezervnih delov

Gradis toz GE Maribor je izvajalec del pri izgradnji novega distribucijskega centra rezervnih delov v Tovarni avtomobilov Maribor.

Investicija je del programa vlaganj v okviru srednjeročnega razvoja TAM, ki bo z realizacijo tega bistveno dopolnila proizvodni program in omogočila še večji izvoz. Sam objekt je sodobno zasnovan z računalniškim vodenjem, z najsoodobnejšo tehnologijo in poslovanjem.

Ob izbiri lokacije za gradnjo distribucijskega centra je bilo potrebno izhajati iz stališča, da mora lokacija omogočati nadaljnjo širitev do leta 2000 in dalje, da je možna povezava vseh trgovinskih funkcij vključno s prodajo vozil in da bo omogočala najbližje možne poti za transport blaga.

Računalniško vodeni distribucijski center rezervnih delov je konstruiran po sistemu pretočnega skladišča, kjer bo možno v tehnološko sklenjeni verigi opravljati vse tehnološke funkcije od sprejema, konzer-

viranja in zaščite rezervnih delov do predpakiranja, skladiščenja in odpremljanja.

V prvi fazi bo objekt zgrajen na površini 14.370 kv.m. Tu bo upravnih aneks, tri ladje skladišča in nadstrešnica. V drugi fazi je predvidena še ena ladja skladišča.

Skladišče bo imelo srednje visoke šestmeterske regale, kamor bodo rezervne dele spravljali s skladiščnimi viličarji. Na sprejemu je predviden zračen dovozne ceste za razkladanje še železniški tir. Vrednost investicije je 752 milijonov dinarjev. Po rokavnem planu naj bi bili projekti končani v treh mesecih, tako da bi temeljni kamen položili v začetku prihodnjega leta. Gradbeni dela naj bi končali v januarju 1985, po namestitvi tehnološke opreme pa naj bi distribucijski center pričel redno obratovati. Julija 1985 Gradisovce čaka veliko dela, rok je izredno kratek, Gradisovi projektanti pa bodo lahko kot že velikokrat do sedaj, pokazali svojo pravo vrednost.

Franjo Štromajer

V Mežici gradimo stanovanjski blok

Po dolгих letih smo na Ravnah začeli spet s klasično gradnjo stanovanj. Blok, ki ga gradimo v Mežici, bo imel 38 stanovanj različnih velikosti. Gradnja je klasična, povezana s protipotresnimi vezmi. V kletnih prostorih bo zaklonišče za 180 ljudi. Rok gradnje je kratek, nared oziroma vseljen mora biti v 13 mesecih, v kar je všteta tudi zunanja ureditev. Investitor je Samoupravna stanovanjska skupnost Ravne na Koroškem. Klasična gradnja bo trd oreh za naše tesarje in zidarje, saj so bili zadnja leta vajeni bolj skeletne montažne gradnje.

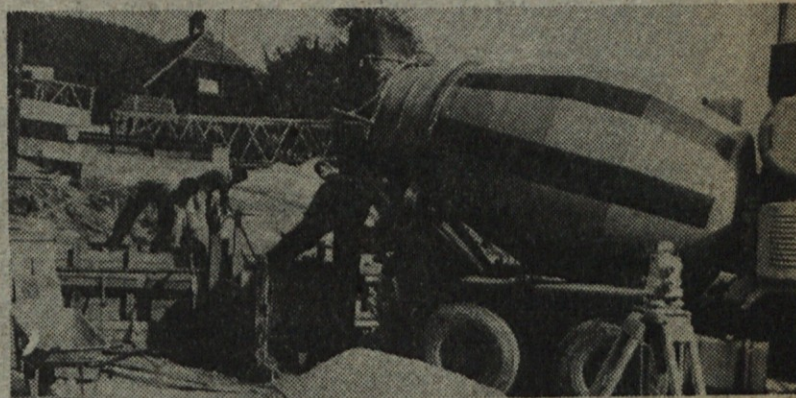
Skeletna armirana betonska konstrukcija se na našem področju ne obnaša posebej dobro. Dolga leta nam že puščajo ravne strehe, pri različnem delovanju betona in siporeksu nastajajo razpoke, tako odpadajo keramične ploščice in omet. Zadnje čase se odgovorni na tem

področju le prebujajo in ugotavljajo, da le ni moderna mestna gradnja ugodna za koroško klimatsko področje.

Slabo delo projektantov, ki so projektirali stanovanjske soseske v Ravnah, navadno čuti izvajalec. Nekvalitetni izbor materialov in površno delo obrtnikov pa kupec. Upamo in želimo, da bomo blok v Mežici zgradili v roku in kvalitetno ter brez prej omenjenih slabosti (napak).

Težka gospodarska situacija in pomanjkanje del v gradbeništvu nam pri licitacijah zbija že tako nizke cene. Stanovanja pa naj bi bila zmeraj kvalitetnejša. Tako ostane gradbincu le ena možnost: Če hoče delati kvalitetno, mora še sam k objektu nekaj doplačati. Le kako dolgo še tako!

Ludvik Rudolf

Betoniranje temeljev v Mežici kar hitro napreduje in bo do postavitve zgradbe končano

Člani PD Gradis so na pohodu na Triglav obiskali tudi prenovljeni planinski dom na Kredarici — v ozadju (Foto: C. Pavlin)

Še nekaj podatkov o gradnji Kredarice

V prejšnji številki našega glasila smo pisali tudi o obnovitvi doma na Kredarici, kjer je sodeloval tudi naš tozd Lesno industrijski obrat Škofja Loka. Ker v prispevku vsi podatki niso bili popolni jih sedaj objavljamo.

»Gradis TOZD Lesno industrijski obrat Škofja Loka je izdelal in montiral celotno stavbno pohištvo (okna in vrata) ter vso notranjo opremo v novih prostorih doma na Kredarici in izvedel prenovitev sta-

rih prostorov doma. Pogodbena vrednost izdelave in montaže stavbnega pohištva in notranje opreme znaša 6.350.000,00 dinarjev. V tej vsoti je upoštevan tudi dvo-odstoten popust kot prispevek naše tozd k financiranju doma na Kredarici.

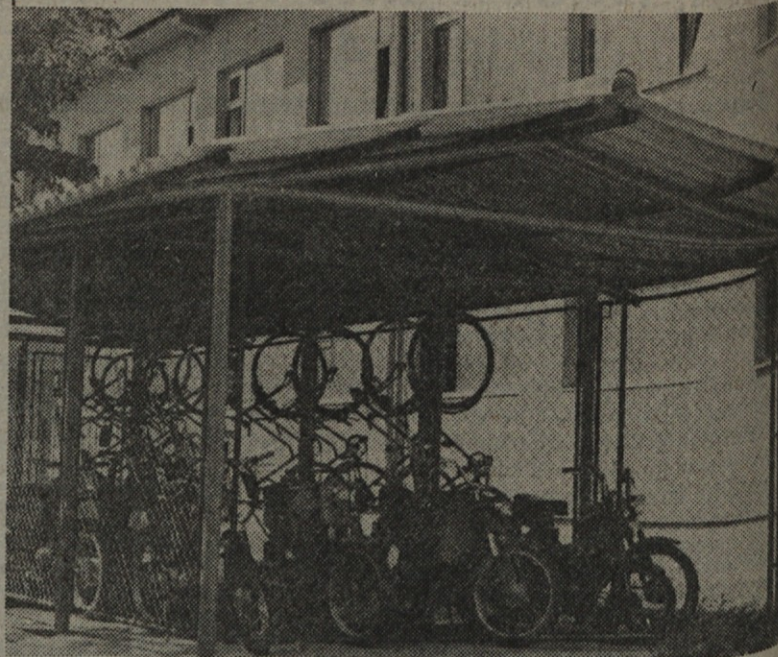
V pogodbeni vrednosti 6.350.000,00 dinarjev predstavljajo steklarska dela, ki jih je izvršila Jelovica Škofja Loka le 75.757,50 dinarjev.«

Anton Demšar

Parkirni prostor tokrat drugače

Pravijo, če moraš ni težko. Tako nekako bi lahko komentirali posnetek, narejen v Ljutomeru pred prenovljeno usnjarno. Gradbena dela je izvajal tozd GE Maribor, kdo pa je projektiral ta pokriti parkirni prostor za kolesa, pa ne vemo. To ni niti tako pomembno, pomembneje je, da je razmišljal o času, v katerem živimo, primerno. Vse prepogosto smo namreč priča velikim zazidalnim projektom, kjer projektanti mislijo le na štirikolesne železne konjičke, na prostor, kjer bi lahko shranili za nekaj časa kolo, pa ne. Časi se spreminjajo, z njimi pa tudi navade. Prav je tako. Le želimo si, da bi ta primer urejevanja okolja ne bil osamljen.

Franjo Štromajer

Uspešno smo opravili vajo — Golovec 83

Vaja nič nas ne sme presenetiti — GOLOVEC 83 — nas dejansko ni presenetila, saj smo se na njo v Gradisu pripravljali že od letošnje spomladi. V tem času so bili ažurirani načrti civilne zaščite, ustanovljene so bile splošne enote civilne zaščite in kadrovske popolnjene specializirane ekipe civilne zaščite. Ekipe prve medicinske pomoči in gasilske enote so sodelovale na občinskih tekmovanjih.

Največji pomen in glavni namen je ves čas bil — seznaniti in usposobiti specializirane ekipe civilne zaščite za delovanje v potresu in po potresu, seznaniti samoupravne organe ter vse ostale delavce z načrtom ukrepanja ob

rušilnem potresu, predvsem glede na seizmično ogroženost gradisovih objektov.

Zaključne aktivnosti na sam dan vaje, to je 24. septembra, so se pričele ob 8. uri. Ker Gradis ni bil aktivno vključen v izvajanje vaje, zato so za vse delavce v tozdih in delovni skupnosti skupnih služb bila organizirana predavanja o potresih v Ljubljani do sedaj, o pojavnih oblikah panike med potresom, o protipožarni zaščiti v primeru potresa ter o preskrbi prebivalstva s hrano po potresu. Praktično je bil izveden le preizkus reševanja s spustnico.

Besedilo in slika: C. Pavlin

Tako smo preizkusili reševanje s spustnico iz višjih nadstropij

Bodo lokacije preprečile uresničitev srednjeročnega plana stanovanjske izgradnje?

Zadnja seja plenuma Republiškega odbora sindikata delavcev gradbeništvaja je bila v celoti posvečena stanovanjski problematiki. Nekaj ugotovitev in stališč vam posredujemo v nadaljnjem besedilu

Razvoj samoupravnih družbenoekonomskih odnosov v stanovanjskem in komunalnem gospodarstvu je narekoval v polpreteklem obdobju zahtevo po njegovi temeljiti preobrazbi in večjemu vplivu delavca na ta pomemben sektor njegovega ekonomskega in socialnega položaja. Sprejeta je bila vrsta političnih stališč novih zakonskih in podzakonskih aktov ter družbenih dogovorov z namenom uveljavitve koncepta razvoja in usklajenega delovanja vseh dejavnikov na tem področju.

Podrobnejša analiza vseh teh dokumentov kaže dokajšnje ponavljanje nekatere aktualne naloge. Njihova nerealizacija pa povzroča stalno prisotnost posameznih neresenih vprašanj. Odprti problemi stanovanjskega gospodarstva so vezani na preobrazbo odnosov in doseganje ključnih ciljev in sicer:

- samoupravno urejanje stanovanjskih vprašanj delavcev;
- samoupravno družbeno planiranje in usklajevanje planov;
- zagotavljanje sredstev in sistem financiranja;
- dohodkovno povezovanje in organiziranost;
- racionalizacija graditve in gospodarjenje s stanovanji in stanovanjskimi hišami v družbeni lasti.

Prepletanje in nujna povezanost stanovanjskega in komunalnega gospodarstva pa zahteva sočasno obravnavanje planiranja financiranja, samoupravnega organiziranja, realizacije in odgovarjajočega gospodarjenja (vzdrževanja) znotraj komunalne sfere.

Napori za hitrejšo razreševanje stanovanjskih vprašanj delavcev so pritegnili velika družbena in tudi zasebna sredstva (individualna gradnja, zadružništvo, etažna lastnina, lastna udeležba pri pridobitvi družbenega stanovanja). Ustrezno temu pa ni sledila urbanistična politika pridobivanja in opremljanja stavbnih zemljišč in neizvajanje racionalizacijskih ukrepov v stanovanjski gradnji. Občinske politike ta vprašanja rešujejo avtonomno, ne oziiraje se na širše območje. Raznost slovenskega prostora, njegova smotrna uporaba in visoka dnevna migracija delavcev, narekuje zahtevo po stalnem usklajevanju politike urejanja prostora in s tem tudi razreševanja stanovanjskih vprašanj preko občinskih meja.

V večji meri bi si morali angažirati tudi za poenotenje reševanja stanovanjskih vprašanj v organizacijah združenega dela in bistveno okrepiti vpliv delavcev v samoupravnih sta-

novanjskih skupnostih. Raznolike stanovanjske politike ali pa celo samo občasno improvizirano reševanje najbolj žgočih problemov, navaja delavce na izključno individualno reševanje in s tem slabi njegovo razredno zavest.

V sklopu celovite ocene uveljavitve novih rešitev v stanovanjskem gospodarstvu bi veljalo temeljito oceniti tudi vse vidike lastne udeležbe pri pridobitvi družbenega stanovanja.

Dolgoročni interes delavca pri urejanju njegovega bivalnega okolja je usklajeno planiranje in realizacija planov stanovanjskega in komunalnega gospodarstva. Nepopolni podatki temeljnih nosilcev, pomanjkljivi prostorski deli planov občin, odsotnost medobčinskega planiranja, neresena vprašanja pridobivanja urejanja in opremljanja stavbnih zemljišč, postavljajo pred vprašaj realizacije planov stanovanjske graditve v tem srednjeročnem obdobju. V obstoječih planih tudi še ni upoštevan zakon o zaščiti kmetijskih zemljišč ki pa bistveno posega na to področje.

Istočasno tudi ugotavljamo, da pri razreševanju stanovanjske problematike, tako v stanovanjskem kot v komunalnem delu, nosi svoj delež krivde tudi prepočasno zakonodajno urejanje, predvsem opredeli-

tve rabe prostora in pridobivanje ter urejanje stavbnih zemljišč.

Visok odstotek družbenega proizvoda namenjen razreševanju stanovanjske problematike delavcev, ne daje ustreznega rezultata. Sistem financiranja je nedodelan, posebej med stanovanjsko in komunalno sfero, stanovanjska vlaganja se obravnavajo neprioritetno, prav tako niso aktivirana vsa namenska sredstva. Banke obravnavajo stanovanjske investicije enako kakor druge. Pogosto je tudi nenamenska uporaba teh sredstev.

Z namenom racionalizacije stanovanjske graditve je bil sprejet poseben družbeni dogovor. Ugotavljamo, da skupne naloge udeležencev vsled nekoordiniranega dela zaostajajo ali pa sploh niso pričete. Predvsem se to odraža v občinah, ki sploh niso sprejele svojih racionalizacijskih ukrepov. Prav tako je brez nerazdelanih in sprejetih skupnih temeljev plana, planska poslovna skupnost.

Vsekakor bi bilo potrebno pospešiti akcijo za uveljavljanje tega dogovora, posebej pa v tistem delu, ki zahteva usklajenost dela udeležencev in ustvarjanje pogojev za industrializacijo graditve.

Politično opredeljena in zakonsko urejena zahteva za prehod na družbeno usmerjeno stanovanjsko gradnjo, pri čemer morajo samoupravne stanovanjske skupnosti prevzeti investicijske naloge, se zatika. Jačajo

se zahteve po gradnji za trg. Samoupravne stanovanjske skupnosti se morajo (kjer že niso) usposobiti za prevzem teh nalog in predvsem z ustreznimi kadrovsko zasedbo okrepiti svoj strokovni nivo. Večja strokovnost dela in ustrezen informacijski sistem sta podlaga za kvalitetno delegatsko odločanje. S tem bi tudi kvalitetno prispevali k realnemu vrednotenju in obvladovanju cen stanovanjske gradnje.

Vsekakor je potrebno ugotoviti, da je temeljna zavora nedosledno uveljavljeni družbenoekonomski položaj delavca. Razlogi so predvsem v neizvajanju sprejetih družbenih usmeritev in zakonske regulative, kar se posebej odraža v zaprtih lokalnih politikah (razdrobljenost gradbeništva).

Prav tako lahko tudi ugotavljamo, da se bo nižanje realnega standarda nujno odrazilo v večjem številu neresenih stanovanjskih problemov delavcev, na kar pa v celoti vejetno nismo pripravljeni. Ostrili se bodo socialni problemi in nadaljevala izkoriščevalska politika do podnajemnikov. Ti problemi so posebej očitni v komunalnem gospodarstvu in gradbeništvu, kjer delavci zaradi nizke stopnje akumulativnosti, najtežje rešujejo svoje stanovanjske probleme.

Smatramo da je potrebno pospešiti stanovanjsko gradnjo, ki je pomemben faktor oživljanja splošne gospodarske rasti.

Le v skupnem reševanju stanovanjske in komunalne problematike je iskati hitrejši razvoj stanovanjske izgradnje

● Med našimi upokojenci ● Med našimi upokojenci ● Med našimi upokojenci ● Med našimi upokojenci

Upokojenci tozda GE Maribor so se na poti v Poreč ustavili tudi na novi lokaciji Kovinskih obratov v Ljubljani

Pravo vzdušje med upokojenci v našem počitniškem domu v Poreču

Štajerska pesem na ljubljanskih tleh

Srečanje mariborskih upokojencev

Vsi tisti, ki letos (pa ne samo letos) niso bili na srečanju gradisovih upokojencev, si ne morejo misliti s kakšnim veseljem se ti »fantje in dekleta« zbero v Gradisu. Nekateri še čisto »sveži« drugi pa že prekaljeni upokojenci težko čakajo dneva, ko se ponovno snidejo. Od kod vse niso prišli.

Letošnje leto so se v GE Maribor odločili, da popeljejo upokojence na morje, pa ne na dopust, ampak na ogled objektov, ki so zrasli ob naši

obali — in jih je gradila gradisova enota.

V nedeljo dopoldan so se v treh avtobusih podali na pot. Čakala jih je naporna vožnja. Za kratek čas so se ustavili v naših novih obratih MP-3 v Ljubljani. Tu so jih pričakali kljub lepi nedelji.

Pozornost kakršne si vsi samo želimo. Še naslednji dan so se pogovarjali upokojenci o pristranskem sprejemu, ki so ga bili deležni v Ljubljani. Kar sama od sebe jim je ušla pesem

iz ust; KOLIKO KAPLJIC TOLKO LET... Pozneje smo izvedeli, da je bila to prva pesem v novi jedilnici. Vsi so nazdravili Gradisu, pridružili pa so se jim tudi vsi štirje direktorji (na sliki).

V Poreč so prišli pozno popoldan. Nekateri so bili prvič v življenju na morju. Pred tem so si ogledali Portorož, novo naselje Bernardin in starejše že zgrajene hotele ob morju na katerih so nekateri še sami delali.

Pozno v noč je donela pesem v po-

čitniškem domu v Poreču, kljub temu pa so bili prvi zjutraj že zarana pokonci. Treba si je bilo ogledati Poreč, pa tudi poskusiti vodo, če je res slana.

Škoda, dva dneva sta kar prehitro minila in treba bo počakati do prihodnjega leta, da se zopet snidemo. Ali pa tudi ne. Vrata Gradisa so odprta na stečaj za vse nekdanje gradisovce.

Besedilo in foto:
Franjo Štromajer

Obiskali smo bazo 20

Kot vsako leto smo tudi letos v Kovinskih obratih Ljubljana pripravili srečanje upokojencev. Poskušal bom v nekaj besedah opisati vtise s tega našega srečanja, ki so v bistvu le utrinki s poti, ki si sledijo po kronološkem zaporedju.

Srečanje se je uradno začelo 7. oktobra ob 7.30 na avtobusni postaji na številki 26, vendar so mi naši nekdanji sodelavci že ob 7.10 dokazali, da bi se mi, ki smo mlajši, morali še marsikaj naučiti od njih, saj so bili ob tem času že skoraj vsi zbrani.

Ob dogovorjeni uri smo se odpeljali v našo tozda na lokacijo ob Letališki cesti, kjer smo vsem udeležencem pripravili krajši sprejem. Po pozdravnem nagovoru je besedo prevzel tov. Jože Repše, direktor tozda, ki je poleg ostalega opisal tudi namen nove investicije, opisal je tudi težave s katerimi se srečujemo, prav tako pa tudi naše želje in hote nja po razširitvi proizvodnega programa. Po tem kratkem sprejemu smo nekdanje sodelavce popeljali na ogled proizvodnih prostorov in priznati moram, da sem porabil kar precej časa, da sem jih ponovno zbral, saj so ob srečanju z nekdanjimi sodelavci in ob ogledu samih prostorov kar pozabili, da nas čaka še dolga pot. Nato smo se odpeljali proti Žužemberku. V Žužemberku nam je udeleženka NOB tov. Vehovčeva pred spominskim obeležjem iz druge svetovne vojne živo opisala dogodke iz tistih težkih časov. Podpisali smo se v knjigo obiskovalcev, se tov. Vehovčevi lepo zahvalili in že smo morali z avtobu-

som naprej in to v Kočevski rog v Bazo 20.

V Lukovem domu, ki se nahaja poleg Baze 20 nas je sprejel prijazen oskrbnik koč in nam postregel z obilno malico, vodič Ivan pa nam je povedal novejšo in preteklo zgodovino Kočevskega roga in Baze 20. Nato smo vsi, ki smo bili sposobni za hojo odšli peš v kakih 10 minut oddaljeno bazo.

Po ogledu smo se odpeljali na Trško goro v gostišče »Krkin hram«, kjer smo nato ob izdatnem kosilu in dobri kapljici, veselo razpoloženi zbirali vtise s poti. Naši nekdanji sodelavci pa so ob tem tudi obnavljali spomine na svoje delovne dni. Ob zvokih harmonike, ki jo je raztegnil tov. Igor Kobal pa so nekateri tudi zaplesali. Čas je kar prehitro mineval in morali smo nazaj v Ljubljano.

Polni vtisov smo si obljubili: NASVIDENJE DRUGO LETO!

Janez Cilensček

Upokojenci tozda Kovinski obrati Ljubljana, so se slikali pred novimi poslovnimi prostori na Letališki cesti. (Foto: C. Pavlin)

Veselo srečanje upokojencev SPO

Spet je prišel čas vsakoletnega srečanja upokojencev v SPO. Ob takem srečanju je izrečenih tudi precej »komplimentov« predvsem s strani še aktivnega nežnega spola. Kar v obliki vzdihljajev »oh, kako ste se pomladili«, »kako ste sedaj »fejst«, so se vrstile pohvale. Mi pa pravimo, kar hitite delati, da boste čim prej v »penzionu«, pa boste tudi vi pomlajeni in »fejst«. Srečanje je bilo prisrčno, rahločutnemu so se tudi orosile oči.

Sestava upokojencev SPO je zelo pestra po poklicih. Sedaj večje število upokojencev predstavlja šoferji in to tisti, ki so po vojni sedeli za volani različnih tovornjakov, dostikrat brez šip v kabini in brez raznih drugih pripomočkov, vozili so po razprtih cestah in gradbiščih. Z enakimi težavami so se srečevali tudi strojniki gradbene mehanizacije. Upravljalci strojev so morali biti tudi mehaniki in to dobri, saj so morali stroj popravljati brez nadomestnih delov. Izpostavljeni so bili raznim povojnim »dobrotam« — neurejeni prehrani, prepihu na strojih, stanovali so v neprimernih prostorih, dostikrat kar v strojih. Tako so se kalili naši upokojenci, zato pa so danes tako »fejst«.

Ta srečanja so tradicija. Na ta način ostaja živa vez (poleg »Gradišovega vestnika«) s kolektivom, kjer so pustili del svojega življenja. Ob vsakem srečanju se obudijo vedno novi spomini. Ne zmanjka jih, tako bogata je ta zakladnica. Kljub ta-

kratnemu trdemu in težkemu delu so vsi spomini danes prijetni.

Vsakoletno srečanje je popestrjeno z ogledom kakega gradišovega gradbišča. Letos smo gostovali pri gradbeni enoti v Ptujju. Z vso pozornostjo smo bili sprejeti na gradbišču stanovanjskih blokov, kjer nam je vodja gradbišča inž. Kampl predstavil projekt in organizacijo dela ter tudi probleme, s katerimi se soočajo.

Prisoten je bil tudi teh. pomočnik direktorja tov. Petek. Vedno nasmejan se je pogovarjal s poznanimi, s katerimi je nekoč v kakršnikoli obliki sodeloval. Iz gradbišča so se zaslišali klici »O, Branko, Jože, Ernest, Franc«, in še bi lahko naštevali. Tamkajšnji delavci so namreč spoznali svoje nekdanje sodelavce, in jih prisrčno pozdravljali.

V mozaik spominov je vgrajen nov spomin — spomin s tega srečanja. Zvedeli smo za probleme, ki pestijo naše tozde, videli napredek v tehnologiji in kljub raznim težavam še vedno korajžne ljudi. Gradišovi delavci se ne srečujejo s krizo prvič, zato verjamemo, da bodo to tudi dokaj težko oviro premagali.

V imenu vseh na izletu prisotnih upokojencev se za to prijetno srečanje kolektivu in direktorju SPO inž. Fidlerju iskreno zahvaljujemo, saj je kljub težki gospodarski situaciji uspel organizirati to nadvse prijetno srečanje. Še enkrat iskrena hvala vsem.

Upokojenci SPO

Na izletu je bilo lušno in veselo

»Veseli smo, da se ponovno po enem letu vidimo,« so dejali upokojenci delovne skupnosti skupnih služb, ko so se zbrali pred odhodom na izlet upokojencev, katerega jim je pripravila njihova nekdanja sindikalna organizacija. Zbrala se jih je komaj ena četrtnina. Nestrpno so čakali avtobus, ki jih bo odpeljal do cilja njihovega izleta. V sončnem jutru so spomini kaj hitro prišli na plan. Pa ne samo spomini. Zanimali so se, kako gre Gradišu danes v domovini in predvsem v tujini, kjer imajo težave skoraj vsi gradbeniki in ali imamo dovolj dela. Povprašali so

je čudovita ta »hči planin« katero je v svojih pesmih opel Simon Gregorčič. Nikamor se nam ni mudilo. Sedeli smo pred kočo in poleg Soče občudovali tudi mogočno goro Jalovec in ostale okoliške hribe, ki so se kopali v soncu, saj je nekatere najvišje vrhove že pobelil prvi sneg.

Dobro razpoloženi smo se pripeljali do Bovca, kjer so nam postregli kosilo. Po kosilu se kar nismo mogli odpraviti dalje na pot. Nazdravljali smo drug drugemu, pri eni mizi pa so začeli potihoma peti. Pesem so povzeli tudi ostali in že takrat smo vedeli, da hotel ne bomo kar tako hitro

Nekateri smo se s proslave na Vršču odpravili do Poštarske koče

tudi po svojih nekdanjih sodelavcih, ki še delajo.

Vožnja do Gozd martuljka je hitro minila. V depandansi hotela »Špič« so nas postregli z aperitivkom, zajtrkom in kavico, tako da smo lažje nadaljevali pot do Vršiča, kjer smo imeli poldrugo uro postanaka. V pravem planinskem vzdušju smo mimo Tičarjevega doma prišli do Poštarske koče in nazdravili ob kozarcu domačega žganja ali Ljutomerčana. Še posnetek za spomin in že smo hiteli proti izviru Soče. Res

zapustili. Kasneje nam je ravno ta časovni premik onemogočil ogled bolnišnice Franje. S pesmijo na ustih smo prišli v Cerknico, kjer smo imeli še eden krajši postanek, nakar smo nadaljevali pot preko Škofje Loke v Ljubljano.

V poznih večernih urah smo se pripeljali v Ljubljano in se razšli z željo, da se prihodnje leto znova vidimo in da bi nas bilo le nekoliko več, saj je na izletu res bilo lušno.

Besedilo in sliki:

Cveto Pavlin

Upokojenci tozda SPO so del izleta prebili v Slovenskih goricah (Foto: L. Šnajder)

Upokojenci DSSS so se za spomin slikali v Cerknici

Udeleženci srečanja pesnikov iz organizacij združenega dela, ki živijo v Sloveniji, so se za spomin slikali z Desanko Maksimović

V. srečanje pesnikov amaterjev drugih narodov in narodnosti, ki žive v Sloveniji

Tudi letos smo pesniki-začetniki drugih narodov in narodnosti, ki stalno živimo v Sloveniji, nadaljevali tradicijo in se srečali na našem petem srečanju, kar predstavlja mali jubilej. Srečanje je bilo v Kočevju 24. in 25. septembra. Pokrovitelja srečanja sta bili delovni organizaciji Gozdno gospodarstvo Kočevje in Melamin Kočevje.

V soboto smo po lepem vremenu prispeli v Kočevje, kjer so nas pričakali domačini — organizatorji kulturnega življenja v Kočevju in nam razkazali svoje mesto. Med ostalimi znamenitostmi smo videli tudi Šeškov dom, v katerem so se pred štiridesetimi leti srečali slovenski odposlanci in izvolili prvo slovensko vlado.

Popoldne smo z velikim zanimanjem poslušali predavanje dr. Radomira Ivanoviča. Govoril je o kulturnem ustvarjanju delavcev v Jugoslaviji. Poudaril je, da je kultura v združenem delu pomemben člen kulture nasploh in da moramo le-to še bolj razvijati. Škoda pa je, da v Jugoslaviji nimamo urejene bibliografije pesnikov-delavcev od 1945. do 1983. leta, saj bi le-ta dajala celovit vpogled v dosedanje delo pesnikov iz organizacij združenega dela.

Po svojem predavanju je dr. Ivanović odgovarjal na naša vprašanja in omenil pozitivne izkušnje podobnih srečanj v drugih republikah.

Zbranim pesnikom pa sta zatem govorila o pomenu ljubiteljskega ustvarjanja, predvsem tistega v

združenem delu, tovariša Marjan Belina in Doro Hvalica.

Naše srečanje je doseglo vrhunec zvečer, v dvorani stare gimnazije, ko je med nas prišla pesnica **Desanka Maksimović**. Z velikim zanimanjem je spremljala nastop izbranih pesnikov iz združenega dela, sama pa se je predstavila s tremi pesmimi. Srečanje z Desanko Maksimović je bilo prijateljsko, pesniško in veselo, tako da bo ostalo dolgo v spominu vsakega izmed nas.

V nedeljo dopoldan smo za okroglo mizo o naših delih diskutirali z Aleksandrom Marodičem in Alešem Guličem. Pokazala sta na najbolj pogoste napake, ki sta jih zasledila v naših prispevkih in dajala napotilo za naše bodoče delo. O našem delu sta izrazila pozitivno, dala pa sta tudi nekaj idej za naša bodoča srečanja.

Iz Gradisa smo na srečanju v Kočevju nastopili trije in sicer: **Ilijaz Nesimović** in **Vitimir Đuričić** iz Kovinskih obratov Ljubljana in **Milenko Nikić** iz DSSS, svoja dela pa je na srečanje poslal tudi **Marjan Mađaj** iz GE Maribor, vendar na srečanje ni mogel priti, ker služi vojaški rok.

Na koncu svojega prispevka pozivam tudi ostale pesnike amaterje, da se nam pridružijo in s svojimi deli javijo Komisiji za kulturo in izobraževanje, ki dela pri Konferenci OOZS GIP Gradisa.

Besedilo in slika:
Milenko Nikić

Aktivnosti invalidov v okviru tozdov in Gradisa

Po formiranju aktivov delovnih invalidov v tozdih na ljubljanskem področju ter po konstituiranju izvršnega odbora in sprejetju pravilnika Društva invalidov občine Moste-Polje, v okviru katerega delujejo aktivni društva invalidov ljubljanske regije, in sprejetju Pravilnika o pravicah, obveznostih in delu aktivov invalidov v GIP Gradis, želimo prikazati namen ustanovitve aktivov in njihovo delovanje v okviru Društva invalidov v moščanski občini.

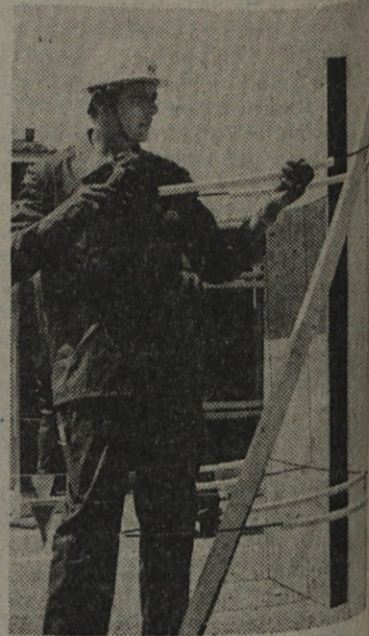
Član aktiva lahko praviloma postane vsak invalid, ki je v delovnem razmerju. Namen združevanja zaposlenih invalidov v tozdu je zagotavljanje posebnega varstva invalidov in invalidnih oseb v okviru zakonov in samoupravnih aktov.

Posebna naloga aktiva je, da tvorno sodeluje s sindikalno organizacijo v tozdu in predlaga samoupravnim organom izboljšanje pogojev iz varstva zaposlenih invalidov. S pomočjo sindikata skrbi za organizacijo in izvajanje preventivne rekreacije invalidov.

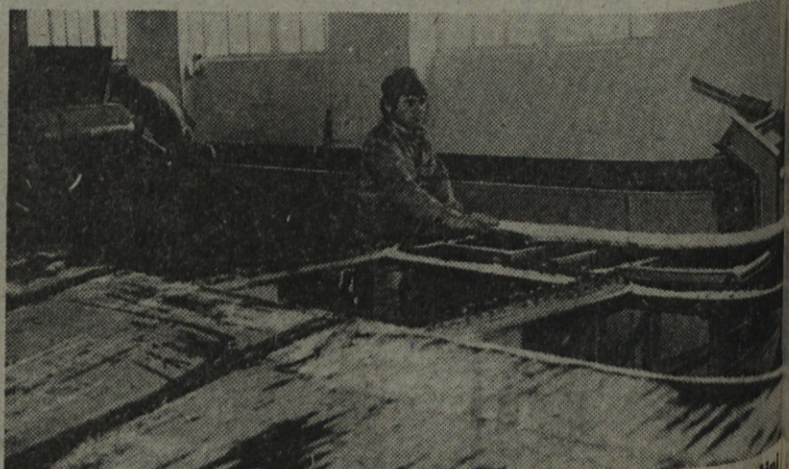
Aktiv invalidov daje mnenje z ozirom na izvid invalidske komisije o preostali delazmožnosti v spornih primerih glede razporeditve delovnega invalida na drugo ustrezno delo. Lahko pa tudi prepreči samovoljno premeščanje invalidov na naloge in opravila, ki niso v skladu z mnenjem invalidske komisije s preostalo delovno zmožnostjo. Bodisi za skrajšanje delovni čas ali lažje ustrezno delo. V resor aktiva spada tudi zavzemanje stališč do predlogov ali pritožb organizatorjev proizvodnje v zvezi z delovno disciplino ali z neizpolnjevanjem delovnih obveznosti. Dolžnost aktiva je spodbujati invalide, da si v času usposabljanja in zaposlitve nenehno izboljšujejo svoj gmotni položaj v tozdu in izven.

Zato priporočamo organizatorjem dela, vodjam sektorjev in gradbišč, naj v svojih sredinah obravna-

vajo invalide kot delavce z zmanjšano delovno sposobnostjo in jih v okviru organizacijskih možnosti razporedijo na ustrezna dela in naloge, katere bodo opravljali po svojih psihofizičnih sposobnostih. Kajti nobenemu izmed nas ni prizaneseno in ga lahko doleti usoda, da postane invalid za posledicami nesreče pri delu ali pa kakšnimi drugimi hujšimi obolenji (maligna obolenja), na katere lahko računamo zaradi prehitrega ritma življenja in neodpornostjo organizma. Poudarjam, sprejmite delovne invalide v svojo sredo kot sodelavce, kajti le v dobrem in zdravem okolju se bodo počutili prijetno in z upravičenostjo gojili upanje na popolni uspeh zdravljenja. **Štefan Šneberger**

Težki pogoji dela v gradbeništvu bo-trujejo tudi večjemu številu invalidskih upokojitev

Kljub temu, da v LIO Škofja Loka imajo 10 invalidov še vedno niso (edini v Gradisu) ustanovili Aktive invalidov. (Foto: C. Pavlin)

Likovna razstava ob 38-letnici Gradisa

Ob osemindeset letnici naše delovne organizacije smo v poslovni stavbi na Šmartinski cesti 134-a v Ljubljani odprli 3. oktobra likovno razstavo z deli naših delavcev, ki so nastopali na V. kulturnem srečanju v Celju. Ob tej priliki je zbranim delavcem spregovoril direktor delovne skupnosti skupnih služb tov. Janez Brezovec. Razstavo je odprla predsednica Komisije za kulturo in izobraževanje pri konferenci OOOZS Gradisa tovarišica Ivanka Golob.

V svojem pozdravnem nagovoru je tovarišica Golobova dejala, da smo redko imeli priložnosti, da bi svoje sodelavce spoznali tudi skozi njihovo kulturno ustvarjanje in dodala: »Predstavljamo jih kot svojevrstne zanesenjake neke dejavnosti, ki je bolj poredko deležna posebne pozornosti širšega kroga ljudi. Še posebej smo veseli, da razstavo odpiramo neposredno pred obletnico ustanovitve naše delovne organizacije, zato naj bo ta dogodek naš skromen prispevek k počastitvi tega datuma. Želimo si le, da bi takšen način obeleževanja gradisovega praznika postal tradicionalen.

Komisija za kulturo in izobraževanje pri konferenci OOOZS Gradisa je storila velike napore, da redki ustvarjalci kulturnih dobrin doživijo tudi širšo družbeno predstavitev in potrditev svojih umetniških nagnjen. Naša želja je, da bi ta razstava obiskala tudi druge gradisove tozde, kar smo našim temeljnim organizacijam tudi ponudili. Na ta način želimo vzpodbuditi interes za kulturna dela, kar dosedaj žal ni bilo na zavirljivi ravni. Želimo, da bi kultura bila bolj prisotna pri našem vsakodnevnem delu, da bi se močneje odražala v medčloveških odnosih, v našem odnosu do delavnega in bivalnega okolja in ne nazadnje v našem odnosu do dela.

Skozi takšno širše pojmovanje kulture bo naraščala tudi potreba in želja po posamičnih kulturnih dobrinah, ki na tako svojstven

način bogatijo človeka in mu ponujajo prepotrebna duhovna zadovoljstva. Zahvaljujemo se vsem nastopajočim, v upanju da nas bodo tudi v bodoče razveseljevali s svojimi deli istočasno pa pozivamo tudi tiste, ki doslej svoje tovrstne dejavnosti še niso odkrili in predstavili javnosti, da se nam pridružijo.

Člani literarne sekcije so ob otvoritvi izvedli tudi krajši kulturni program, nakar so si vsi z velikim zanimanjem ogledali dela slikarjev **Vladimira Valenta, Milana Majeriča, Ksenije Ferenc in Vladimira Durinčiča** ter dela fotografov **Franja Štromajera, Andrije Pajtaka in Ludvika Šnajdera**.

Istega dne je bil v mali sejni sobi pripravljen literarni večer na katerem so nastopili **Vitomir Đuričić in Ilijaz Nesimović** iz Kovinskih obratov Ljubljana ter **Jure Jamnik, Jakša Albina, Tanja Mlinar in Milenko Nikić** iz DSSS. Kot gosti pa so nastopili **Jure Drljepan** iz Nastanitvenega centra v Ljubljani, **Ivica Mijić** iz Železniškega gospodarstva Ljubljana in **Dušan Cunjak** iz Mladinske knjige Ljubljana.

Na koncu literarnega večera, na katerem je vsak nastopajoči predstavil svoje dve pesmi, smo si s posebnim zanimanjem ogledali tri filme, ki jih je posnel tov. **Ludvik Šnajder**. Tako smo tudi kulturniki primerno prispevali k gradisovemu jubileju.

Besedilo: Milenko Nikić
Foto: Cveto Pavlin

Praznovanja 200-letnice šolstva in 110-letnice šolske zgradbe v Bučkovcih se je udeležilo veliko gostov

PRAZNOVANJE OB 200-LETNICI ŠOLSTVA

Gradis pokrovitelj proslave v Bučkovcih

V prijazni vasi Bučkovci nekdanji imenovani Mala Nedelja, je bilo te dneve kar se da živahno. Kako tudi ne, saj so se pripravljali na svečanost ob 200-letnici šolstva v tem kraju in 110. obletnico šolske zgradbe. Pokroviteljstvo nad proslavo je že pred časom prevzel Gradis tozde Ge Maribor.

Osrednja proslava je bila v soboto 17. septembra pred poslopjem osnovne šole. Zbralo se je veliko krajanov in gostov, učenci pa so skupaj z člani godbe na pihala pripravili lep kulturni program. O zgodovini šolstva v tem kraju je spregov-

voril ravnatelj šole Alojz Makoter, predsednik zbora delavcev na šoli pa je prebral sklep o poimenovanju šole po domačinu Francu Belšaku. Razstavo ročnih del so popestrili še z kulinarčno razstavo, na kateri smo lahko videli nekatere jedi značilne za te kraje.

Na proslavi so pionirji razvili tudi svoj novi pionirski prapor, saj je bil prejšnji res še samo simboličen. Pionirjem ga je predal Milan Petek, podpredsednik konference sindikata Gradisa.

Podelili so tudi priznanja najzaslužnejšim za razvoj šolstva v tem kraju, posebno priznanje pa je prejel nekdanji ravnatelj te šole Karel Stropnik. Prejel je umetniško sliko kraja v katerem je služboval in živi — Bučkovci.

V spomin na srečanje z gradisovimi delavci, ki so urejevali šolsko zgradbo je napisal pesem, katere del glasi:

*Ali še najdeš v brezizraznem svetu tem
prijatelja-heroja, podpira zvesto na
nevarni spolzki*

*poti te,
človeka-pravljicega boja lik. To-
lažnik je razočaranim*

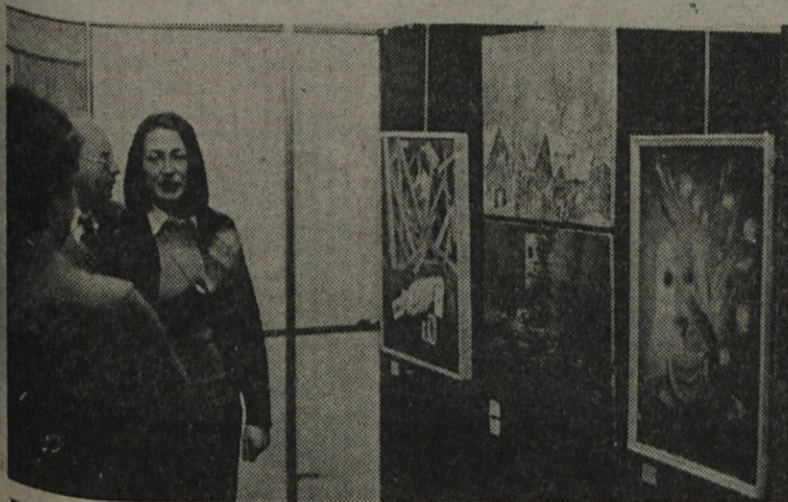
ljude,
*jim vdahne na življenja vero spet bla-
godejno upanje*

*Vendar zagorel je plamen sreče iz
srca temine,
ko srečal Gradisovce v samotni klene,
srečno dobre sem*

ljudi,
*ponosni gradijo betonske gigante za
nas v trajne spomine.*
Besedilo in sliki: **Franjo Štromajer**

Milan Petek je predal prapor v imenu Gradisa

Del likovne razstave, ki je bila odprta ob 38. letnici Gradisa

Proslava 40-letnice organiziranega odhoda mladih v partizane

Ob 40-letnici organiziranega odhoda v partizane 43 mladincev-skojcev iz takratnega Učiteljskega doma v Ljubljani, sedaj Doma Otona Zupančiča, katerega ima v upravljanju Gradis, je bila 8. septembra organizirana proslava. Le-to sta organizirala krajevna skupnost Milan Majcen in krajevna konferenca SZDL. Na proslavi pred domom je nastopila mladinska gledališka skupina, mešani pevski zbor Kulturno umetniškega društva Ivan Novak-Očka iz Tacna in godba ljubljanske milice. Pri organizaciji in izpeljavi proslave so aktivno sodelovali tudi naši učenci.

Učiteljski dom v Ljubljani, v Šiški, Zibertova 27, je pred vojno obstajal z namenom, da bi v njem stanovali sinovi podeželskih učiteljev, ki so obiskovali srednje šole v Ljubljani. Ker pa interesov, ki jim je bil dom v prvi vrsti namenjen, ni bilo dovolj, so vanj sprejemali tudi druge dijake, tako da so že pred vojno v domu živeli napredni mladinci, ki niso zamudili nobene priložnosti, da ne bi tovarišem razlagali, kakšna nevarnost za ves svet je fašizem. Politično delo v Učiteljskem domu se ni omejevalo le na prebiranje literature, temveč so številni skojevci sodelovali tudi na različnih demonstracijah, ki jih je spretno organizirala Komunistična partija.

S tesnobo v srcu so dijaki Učiteljskega doma spremljali aprilske dogodke leta 1941. Prihod okupatorja je v glavnem razpršil tedanje gojence Učiteljskega doma tako da se je tudi značaj doma znatno spremenil. Postal je pravo zatočišče učiteljev, beguncev in dijakov, predvsem iz Stajerske in Gorenjske. Vse vodilne vloge v domu pa so še vedno imeli predvojni skojevci, ki so v začetku septembra 1941. leta ustanovili sedemčlanski skojevski aktiv in za sekretarja izvolili Leona Kosmača. Gojenci doma so sodelovali v večini akcij, ki jih je organizirala OF, tako da so se v začetku decembra odločili ustanoviti odbor OF v katerem so imeli svoje predstavnike skojevci, sokoli in krščanski socialisti.

Važen dogodek v revolucionarnem delovanju Učiteljskega doma je bila ustanovitev desetine mladinske narodne zaščite sredi decembra leta 1941. S tem so nastale tudi nove naloge, saj so v Učiteljskem domu odslej uvedli tudi vojaško izobraževanje.

V Učiteljskem domu so že konec leta 1941 organizirali tudi rdečo pomoč, ki je imela nalogo pomagati tovarišem, ki so padli v roke sovražnika. Z zaprtimi tovariši so vzdrževali stik, dokler je bilo mogoče. Rdeča pomoč je bila zelo aktivna predvsem v letih 1942 in 1943, potem ko so bili mnogi dijaki Učiteljskega doma odpeljani v internacijo.

Konec decembra 1941 in zlasti januarja 1942 je v domu dozorevala ideja o lastni tiskarni za tiskanje letakov, ki bi jih trosili po šiških ulicah. S prostovoljnimi prispevki tovarišev je skupina petih skojevcev kupila ročno stavnico, blazinice, barve štampljke in podobno, ter v nočnih urah ilegalno, na primitiven in zamuden način tiskala letake s svobodoljubnimi parolami, imeni proletarskih voditeljev, znaki protifašističnih organizacij in podobno. Aktivnost tiskarnice v Učiteljskem domu se je tako razširila, da se je moralo število tiskarjev podvojiti, nekatere manjše tiskarnice pa so se morale priključiti tiskarni Učiteljskega doma, tako da je le-ta postala rajonska.

Z letaki je oskrbovala področje Šiške in Bežigrada. V eni noči so lahko natiskali tudi do šestdeset tisoč letakov, kar je predstavljalo veliko več kot v samem začetku, ko so lahko natiskali največ tisoč letakov. Vodstvo mladinskega aktiva je predvzelo tudi vse varnostne ukrepe, da jih pri tiskanju ne bi zalotile italijanske patrolje.

Spomladi 1942. leta se je delovanje v Učiteljskem domu še razširilo. Najboljše mladince iz doma je vodstvo mladinskega gibanja v Ljubljani začelo pošiljati

Preživeli borci in matere padlih (Foto: P. Josipović)

kot instruktorje v druge kvarte in celo druge rajone, vodilni skojevci so bili že povezani z VOS, zbiral se je material za partizane itd. Dejavnost mladincev in skojevcev se je tako razširila, da so tudi Italijani postali bolj pozorni in previdni, tako da se je maja in junija meseca moralo v partizanske enote umakniti več tovarišev, saj bi v nasprotnem padli v roke okupatorjem.

Največjo izgubo, ki je najbolj ohromila organizirano delo, je doživel Učiteljski dom 30. junija 1942, ko so Italijani v splošnih racijah obkolili Učiteljski dom in vse mladince razvrstili na dvorišču. Izločili so starejše od sedemnajst let, jih naložili v kamione in odpeljali v internacijo v Treviso, od tam pa v taborišče Padova. Z delom so v Padovi nadaljevali. Politično so se izobraževali, navezovali stike z novodošli interniranci in jim v vsem pomagali. Živel so popolnoma kolektivno življenje in ustanovili tudi mladinsko organizacijo.

Kljub racijam Učiteljski dom ni klonil. Delalo se je sicer z nekoliko manjšo intenziteto. Svojo nesebičnost in medsebojno tovarištvo je izpričala mladina Učiteljskega doma tudi v odnosu do interniranih sošolcev, saj so jim v času njihove internacije poslali mnogo paketov živil in obleke.

V začetku leta 1943 so mladinci v Učiteljskem domu začeli izdajati humoristični domski list Fajfa. Izšla je petkrat v rokopisu. Po prvih številkah Fajfe so začeli izdajati tudi resen list — Rdeči mladinec, izšel je trikrat, tipkan je bil na stroj in imel je ovitek.

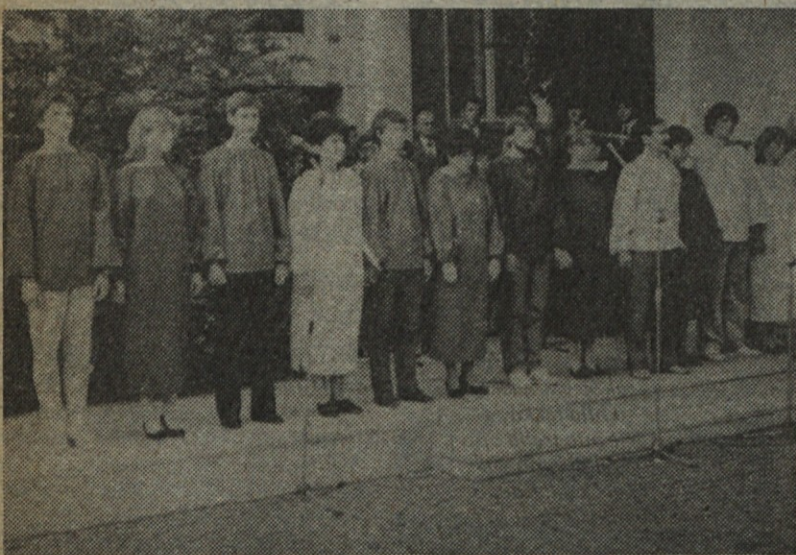
Velik pomen mladinske organizacije v Učiteljskem domu ni bil samo v tem, da ji je uspelo z velikega števila gojencev ustvariti močen, enoten kolektiv, ki nima primere v nobenem drugem ljubljanskem internatu in najbrž tudi v Sloveniji ne, temveč je uspeh in pomen Učiteljskega doma bil tudi v tem, da je v kratkem času razširil krog svojega delovanja tudi na svojo okolico, domala na celotno Šiško ter izven nje. Pomembno vlogo so mladinci Učiteljskega doma imeli tudi pri ustanavljanju pionirske organizacije

na tem območju ter pri njenem kasnejšem usmerjanju in vodenju.

Vse delo v Učiteljskem domu pa je bilo samo priprava za odhod v partizane. To se je zgodilo po kapitulaciji Italije, ko je med sedem tisoč iz Ljubljane moških in žena bilo tudi 43 mladincev Učiteljskega doma. Z vlakom so 9. septembra odšli do St. Lovrenca, naslednji dan pa so se odpeljali v Trebnje, kjer so skupino vključili v tretjo in četrto četo četrtega bataljona Cankarjeve brigade. Kot borci so sodelovali v nestetih bojih širom Slovenije. S pridom so uporabljali znanje, ki so ga pridobili z organiziranim delom v Učiteljskem domu, do izraza pa je prišla njihova visoka moravno-politična zavest, pogum in vztrajnost, saj pri delu niso nikoli štedili svojih moči. Kmalu po prihodu v partizane so nekateri mladinci prevzeli odgovorne vojaške in politične funkcije, v borbah pa so številni darovali svoja mlada življenja. Iz Učiteljskega doma je v partizane odšlo 93 tovarišev, 39 pa se jih ni nikoli več vrnilo.

Preživeli tovariši so po vojni nadaljevali z delom. Tako so že konec 1945. leta na prečelju Učiteljskega doma vzdali spominsko ploščo z imeni tistih, ki so padli v osvobodilni vojni. V jeseni 1953. leta pa so ustanovili klub Zveze borcev NOV »Kosmač-Klemenc«, poimenovan po dve najbolj aktivnih tovariših. Klub naj bi združeval preživle tovariše iz Učiteljskega doma in stare njihovih padlih soborcev. Po ustavnih spremembah se je vloga kluba nekoliko spremenila, tako da se je tudi preimenoval v »Klub za ohranjanje partizanskih izročil Kosmač-Klemenc«.

Po vojni so se v domu naselili predvsem mladi glasbeniki in dijaki srednjih šol. Leta 1978 je dom odkupil Gradis za svoje potrebe in sedaj v njem živijo naši učenci. Dom se je tudi preimenoval v »Dom Otona Zupančiča«. Gradisovi mladinci, ki sedaj živijo v domu in niso oskrbi spomenik padlim skojevcem iz zanj lepo skrbijo. Da je temu tako je dokazala tudi letošnja proslava, v kateri so aktivno sodelovali tudi učenci Gradisa Ivica Zemljanič

Recital »Z revolucijo v svobodo« so izvedli predstavniki kulturno umetniškega društva »Ivan Novak-Očka« iz Tacna (Foto: Pero Josipović)

Mladina kritično o svojem delu

Vernes Mujkić novi predsednik OO ZSMS GE Maribor

Z odhodom nekaterih mladinskih funkcionarjev tozda GE Maribor na delo v tujino, je žal zamrlo tudi delo mladih. Kar predolgo je trajala ta neaktivnost, tako da je bil zadnji čas, da so se sestali na izredni volilni konferenci in izvolili novo vodstvo.

Žal pa je celotna konferenca imela zgolj pečat imenovanja novega predsednika in ostalih članov predsedstva OOSMS. Premalo, ali bolje rečeno nič pa ni bilo izrečenega na račun nedela skoraj petsto ostalih mladih. Kakor da mladino v mariborski enoti sestavljata samo predsednik in morda še kdo. Če bo tako mnenje pravladovalo tudi v bodoče, potem se novemu vodstvu ne obeta nič dobrega.

Škoda, da so nekateri šele pod točko razno kritično opredelili do

nedela, kar razpravi ni dalo prave teže. Kljub temu pa upamo, da bo novemu vodstvu uspelo prebuditi še ostale mlade. Pa ne samo z občasnimi akcijami, ampak z kontinuiranim delom čez vse leto.

Več pobud bodo morali dati prav mladi iz svojih vrst. Ne pa čakati da jim bo nekdo drugi reševal njihove probleme.

Novo izvoljeno vodstvo je sposobno voditi mladinsko organizacijo, seveda s pomočjo vseh mladih. Prav ti pa bodo morali v bodoče narediti več, da se bo njihova prisotnost čutila tudi v drugih družbeno političnih organizacijah Gradisa. Upajmo, da bomo že v kratkem lahko poročali kaj več spodbudnega o delu mladih v mariborski enoti.

F. Štromajer

»EKONOMSKA POLITIKA« — 200 največjih v Jugoslaviji

Tudi lani Gradis uvrščen nekoliko nižje

Letos je posebna izdaja »Ekonomske politike« iz Beograda, edicija »200 največjih« izšla že petnajstič. V ediciji, ki posreduje izčrpen pregled poslovanja največjih jugoslovanskih delovnih organizacij, so zajeti podatki za leto 1982. Lani je 220 največjih naših delovnih organizacij realiziralo 59 odstotkov celotnega prihodka jugoslovanskega gospodarstva. Število zaposlenih v teh organizacijah je ostalo na ravni iz leta 1981, kar pomeni, da je 44 odstotkov vseh zaposlenih v Jugoslaviji zaposleno v 220. največjih delovnih organizacijah.

Gradis je glede na leto prej še malo nazadoval. Upoštevajoč celotni prihodek, je Gradis zavzel 117. mesto (leta 1981. je bil na 93. mestu in leta 1980 na 64. mestu) med največjimi. Če pa primerjamo družbeni proizvod, je Gradis lani zavzel 101. mesto, leta 1981 je bil na 79. mestu in leta 1980 na 62. mestu.

Med gradbenimi delovnimi organizacijami je na prvem mestu beograjski Energoprojekt s celotnim prihodkom 27,8 milijarde dinarjev (med največjimi je na 39. mestu), na drugem mestu je Adrijagradnja Rijeka z 22,4 milijarde din (med največjimi 51. mesto), na tretjem in četrtem mestu sta slovenska sozda Imos in Giposs s celotnim prihodkom 21,8 oziroma 20,8 milijarde dinarjev (med največjimi to zadošča za 54. oz. 57. mesto). Na peto mesto (?) so sestavljalci edicije »200 največjih« uvrstili Slovenija ceste-Tehnika-Obnova in sicer kot sestavljeno gradbeno podjetje s celotnim prihodkom 14,4 milijarde dinarjev (med največjimi 77. mesto). Šesto je Medimurje iz Čakovca, sedma je za-

grebska Industrogradnja, osma je Pelagonija iz Skopja, deveti je gradbeni kombinat Komgrap iz Beograda, deseta zagrebska Hidroelektra, enajsti je Gradis, dvajseti Monting Zagreb, trinajsta Hidrotehnika Beograd in štirinajsti Unioninvest iz Sarajeva. Če bi upoštevali tudi IMP iz Ljubljane, bi se le-ta uvrstil na deveto mesto, med Pelagonijo in Komgrapom, saj je IMP ustvaril celotni prihodek v višini 11,7 milijarde dinarjev.

Gradis je med največjimi gradbenimi delovnimi organizacijami (upoštevajoč tudi sozde) zdrknul iz devetega na enajsto mesto, če upoštevamo IMP pa na dvajseto mesto. Največji skok sta naredila Medimurje iz Čakovca iz Adrijagradnja Reka, ki sta bile leta 1981 uvrščeni na 17. oziroma 16. mesto.

Ekonomska politika objavlja tudi seznam največjih izvajalcev investicijskih del v tujini za leto 1982. Mesto Gradisa sicer ni objavljeno (?) bil pa bi uvrščen med 20. in 30. mestom, kar je tudi nekoliko slabše kot lani.

CVETO PAVLIN

Tov. Nikola Novak med pogovorom z direktorjem tozda Ravne na poslovnem večeru

Najstarejši delavec ravenskega tozda Nikola Novak je odšel v pokoj

»Prišel je čas, da tudi ti tovariš Nikola prenehaš z delom in odložiš skrbni na rame drugih ter se posvetiš sebi in svoji družini. Veliko let si bil takorekoč ločen od družine zaposlen po gradbiščih širom Slovenije. Vso delovno dobo si preživel v Gradisu na Ravnah kot dober gradbeni delovodja in danes ti vsi lahko rečemo kako zaslužen je tvoje novo obdobje, obdobje upokojitve,« so bile besede s katerimi smo se delavci tozda Ravne na Koroškem; poslovili od najstarejšega delavca našega tozda, ki je v tozdu delal od leta 1951.

Ob upokojitvi sem Nikolo prosil, da pove nekaj besed tudi za bralce Gradisovega vestnika in je dejal: »Veliko sem povedal o sebi in svojem delu in življenju v Gradisu ob proslavi moje 60. letnice življenja. Kljub temu bom sedaj ponovil nekaj značilnosti.

V gradbeništvu sem se zaposlil 14. junija 1945. leta in to pri takratnem podjetju »Obnova« v Mariboru. Delal sem kot tesar pri obnovi raznih objektov in odstranjevanju ovir, ki jih je pustil sovražnik. Gradili smo mostove, tovarno TAM, kjer delam tudi sedaj pred upokojitvijo. Leta 1951 sem prišel v Gradis na Ravne, tako rekoč v vojaški obleki. Prva leta so bila težka. Z malo mehanizacije je bilo treba opraviti veliko dela. Delali smo od jutra do večera, pa večkrat tudi ponoči. Nič nam ni bilo težko, bili smo pač mladi.

Gradbišča v Železarni Ravne

so bila moj drugi dom. Tu sem preživel celih 24. let. Bilo je težkih, pa tudi prijetnih dni. Imel sem veliko prijateljev, bili smo tesno povezani in navezani drug na drugega. Živimo v drugačnih časih, tako da je tudi prijateljev manj. Sedaj delam na gradbišču, kjer sem delal pred 32 leti. V TAM-u gradimo nove proizvodne prostore s čisto drugačno tehnologijo kot nekoč.

Ko sem tovariša Nikola vprašal po zdravju, mi je rekel, da v vseh letih svojega dela še ni bil resno bolan, razen manjših prehladov, bolniške pa sploh ni poznal. »Če bom zdrav tako naprej, bom kar srečen, le grlo imam včasih suho«, je hudomušno dejal.

Človek, kot je Nikola je svoje vrline in delovne uspehe kar zamolčal. Lahko bi povedal, da je bil prvi predsednik delavskega sveta v Ravnah in je že leta 1952 sprejel orden dela. Železarna Ravne mu je leta 1980 podelila posebno plaketo in priznanje za dolgoletno uspešno delo pri izgradnji železarne. In še bi lahko naštevali.

Tovariš Nikola, zahvaljujemo se ti za dobro delo in tovariške odnose. Prosimo te, da nam oprostiš, če smo se ti kdaj kaj zamerili. Pazi na svoje zdravje, da ostaneš še naprej tako čil in dobre volje. Pa nikar ne pozabi na nas, vračaj se med nas, vedno te bomo prisrčno sprejeli.

Besedilo in slika:
Ludvik Rudolf

Triglav je bil za naše planince nedosegljiv, saj so bile vremenske razmere zelo neugodne

Tudi letos smo šli na Triglav

Mogočna gora je ostala nepremagana

Letos drugič zapovrstjo je sindikat delovne skupnosti skupnih služb v sodelovanju s Planinskim društvom Gradis organiziral pohod na našo najvišjo goro, na Triglav. 18. septembra je trinajst pohodnikov krenilo iz Rudnega polja na Pokljuki proti Vodnikovi koči. Veliko planincev smo srečevali med potjo, vendar so se le-ti vračali v dolino. Med njimi je bilo tudi nekaj najvidnejših slovenskih družbenopolitičnih delavcev, ki so dan pred tem prisostvovali slavnostni otvoritvi prenovljenega doma na Kredarici. »Včeraj na otvoritvi smo imeli snežno nevihto, danes pa tako lep in sončen dan«, so komentirali nekateri.

Proti Vodnikovi koči se je valila strnjena kolona. Kaj hitro smo zvedeli, da so to planinci združenih slovenskih železarn, ki so prav tako kot mi štartali iz Rudnega polja. Hodili so precej hitreje od nas, saj se bodo udeležili proslave Dneva planincev v Krmi. Po enournem postanku pri Vodnikovi koči, od koder se je razprl pogled na zasneženi Triglav in Kredarico, smo nadaljevali pot, ki je postajala vse bolj strma. Srečali smo se tudi že s prvimi klini in »zajlami«, nekaterim pa je že zmanjkovalo sapa in moči. Prišli smo tudi na sneg in vse močneje je pihalo. Iztisnili smo zadnje atome moči iz svojih utrujenih mišic in prišli na Kredarico. Hitro smo poiskali zavetje doma. Tako prijetno je notri. Ob šilčku »takratkega« smo se tudi pogreli in začeli prazniti naše zaloge hrane.

Ko smo se malo podkrepili, smo začeli ostale planince v domu spraševati, kako je bilo včeraj na otvoritvi in ali so bili na vrhu Triglava. Zvedeli smo, da je gor veliko snega, in še več ledu ter da je dostop možen samo s pomočjo derez, vrvi in ostale opreme potrebne za plezanje v ledu in snegu. Veliko oviro pa predstavlja veter, ki stalno piha, včasih tudi z izredno močnimi sunki. »Za jutri je vremenska napoved prav taka kot za danes, ponoči pa se temperatura spusti pod ničlo in se vsa vrhnja plast snega, ki se podnevi pod sončnimi žarki stopi, spremeni v izredno nevarno ledeno skorjo,« nam je dejal oskrbnik doma na Kredarici Božo Wagner. Postalni smo zaskrbljeni

glede jutrišnjega naskoka na Očaka, saj nismo opremljeni za ture v snegu in ledu. Dogovorili smo se, da v kolikor se vreme čez noč ne bo bistveno spremenilo, opustimo vsako misel o vzponu na Triglav.

Veter in sonce sta tako očistila ozračje, da se je videlo daleč naokoli. Odpravili smo se v bližnjo okolico Kredarice in občudovali naše gore. Večina vrhov je imela sneženo kapo. V dolini smo videli Blejsko jezero, Kranj in Ljubljano. Tisti, ki so bili na Kredarici že večkrat so nam povedali, da je razgled izjemen. Kljub temu, da je dokaj močno pihalo smo kar nekaj časa ostali na snegu in uživali ob pogledu na naše prelepe planine. Poletelo je tudi nekaj sneženih kep, saj je kepanje sredi septembra za večino nas predstavljalo izjemno doživetje.

Celo noč je pihalo. Na skupnih ležiščih je bilo precej hladno in vedeli smo, da je Triglav za nas nedosegljiv. Zgodaj zjutraj se je kopal v soncu in pogled nanj je bil izjemen. Bil je tako blizu, da bi ga prijel z roko, in istočasno tako daleč. Ravno zato smo ga še bolj občudovali in spoštljivo opazovali.

Po zajtrku smo se odpravili nazaj proti Vodnikovi koči. Medtem je vse bolj pihalo in postajalo oblačno. Tudi Triglav se je ovil v oblake. Po snegu navzdol smo počasi in previdno sestopali. Med potjo do Vodnikove koč je veter razgnal oblake in nižje smo bili, vse bolj je postajalo toplo in sončno. V Vodnikovi koči smo slekli anorake, tople jopiče,

3. teniško prvenstvo

Janez Pogačnik — prvi med belimi mušketirji Gradisa

Komisija za šport in rekreacijo pri Konferenci OO ZS Gradisa je 14. in 15. oktobra organizirala 3. prvenstvo Gradisa v tenisu na igriščih Zake na Bledu. Turnirja se je udeležilo deset tenisačev iz petih tozdov in delovne skupnosti skupnih služb. Po odigranih uvodnih borbah prvega dne, sta se polfinalni tekmi in finale odigrali v Podvinu, saj je dež onemogočil igranje na Bledu.

V prvem polfinalu je zmagovalac drugega turnirja Janez Pogačnik gladko odpravil Petra Kristaniča z 9:3, v drugem polfinalu pa je Jernej Jeršan presenetljivo v podaljšani igri z 9:8 premagal zmagovalca prvega turnirja in finalista drugega turnirja Črta Božiča.

Tako sta se v finalni borbi, ki se igra na dva dobljena seta, pomerila Janez Pogačnik in Jernej Jeršan. Slednji je moral priznati premoč Pogačnika, ki je zmagal dokaj lahko z rezultatom 6:1 in 6:2. Tako je prehodni pokal ostal v istih rokah. Končni vrstni red 3. teniškega turnirja je bil naslednji:

1. Janez Pogačnik — OGP Ljubljana
2. Jernej Jeršan — DSSS Ljubljana
3. Peter Kristanič — Biro Maribor
4. Črt Božič — GE Maribor

5. Jure Daisinger — Lj-okolica
6. Alojz Polajnar — DSSS Ljubljana
7. Stane Potočnik — GE Maribor
8. Marko Germ — GE Ljubljana
9. Peter Rubin — GE Maribor
10. Bojan Oberleit — GE Maribor

Besedilo in slika: Cvetko Pavlin

Jernej Jeršan — večja zbranost in zmaga v pol finalu

Kljub poškodbi je Janez Pogačnik zmagal tudi na 3. teniškem prvenstvu Gradisa

kape in rokavice ter v kratkih rokavih nadaljevali pot proti Uskovnici. Hitre spremembe vremena v gorah so se nam zdale neverjetne, pa kljub temu resnične. Pred štirimi urami sneg in veter na Kredarici, sedaj pa sonce in takšna vročina. Narava je res čudovita in nedognana.

V daljavi smo zagledali Bohinjsko jezero in bili smo prepričani, da bomo kmalu ob njemu. A pot se je vlekla in vlekla čez planino Uskovnico, kjer smo nekajkrat opazili tudi gamse. Da hoja navzdol lahko

utrudi skoraj tako kot hoja navkreber, smo se tudi prepričali, ko smo prišli do Bohinja, ki je bil poln turistov. Vsi so občudovali naše gore, in se še posebej ozirali proti Triglavu. Tudi mi smo ga gledali s tesnobo v srcu. Bili smo mu tako blizu, a nanj nismo mogli. Stari Očak se ni dovolil premagati in v tem je njegova močnejša in vabljivost. Zato, Triglav nasvidenje drugo leto in takrat bodi bolj gostoljuben.

Besedilo in slika: Cvetko Pavlin

Naši kegljači prvaki Jugoslavije

Trdo delo za kvaliteto in ime Gradisa

Kegljaški klub Gradisa goji kegljanje za rekreacijo, pa tudi kot vrhunski šport. Prvo moštvo je selekcijska ekipa, ki zelo redno in resno trenira pod strokovnim vodstvom. Vloženi napor pa tudi sredstva so po letu dni rodili uspeh. KK Gradis je letos po trdem boju osmih ekip na celjskem kegljišču kot edini predstavnik iz Slovenije postal prvak Jugoslavije. Rezultati državnega prvenstva kažejo na izenačenost mošttev, saj se skoraj do zadnjega lučaja ni moglo predvideti prvaka, čeravno je Gradis pretežni del prvenstva vodil. Končni vrstni red je bil:

1. Gradis Ljubljana 10.751 kegljev
2. Poštar Split 10.710 kegljev

3. Medveščak Zagreb 10.683 kegljev
 4. Brodosplit Split 10.673 kegljev
- Naslednje štiri ekipe: Kandit Osijek, Spartak Debeljača, Novi Sad in Velež Mostar so imele večji zaostanek.

Med najboljšimi posamezniki ni bilo našega tekmovalca, kar kaže med drugim na veliko izenačenost Gradisovih vrhunskih kegljačev. Najboljši posameznik prvenstva, Z. Boljat iz Medveščaka, je podrl 1919 kegljev, najboljši Gradisov kegljač, D. Bizjak, pa 1863 kegljev.

KK Gradis se je kot državni prvak uvrstil na evropsko ekipno prvenstvo, ki bo od 13. do 16. oktobra v zahodnonemškem Plankstadtu (pri Mannheimu). Ta zapis je bil napisan

pred evropskim prvenstvom, brali pa ga bomo po prvenstvu, ko bomo že vedeli, kako uspešno je KK Gradis zastopal Jugoslavijo na evropskem nivoju.

Borili se bomo in dostojno zastopali ime Gradisa in Jugoslavije.

Stane Uhan

Matjaž Hočevar — republiški prvak v kegljanju

Uspehi Gradisovih kegljačev se letošnjo sezono kar vrstijo. Poleg osvojenega državnega moštvenega prvenstva imamo sedaj tudi republiškega prvaka med posamezniki. To je Matjaž Hočevar, ki si je ta naslov priboril na letošnjem republiškem prvenstvu Slovenije za posameznike, ki je bilo 9. oktobra na kegljišču hotela Jelovice na Bledu.

Po hudem boju z nekdanjim državnim reprezentantom Mirom Steržajem in klubskima kolegoma Juvančičem in Bizjakom, je Matjaž Hočevar izšel kot zmagovalac. V štirih nastopih so bili doseženi naslednji rezultati:

1. Hočevar — Gradis 3.649
2. Steržaj — Radenska 3.630
3. Juvančič — Gradis 3.592
4. Bizjak — Gradis 3.592
7. Janša — Gradis — 3.517

Deset najboljših se je uvrstilo na državno prvenstvo, ki bo 29. in 30. oktobra v Beogradu.

Besedilo in slika: Cveto Pavlin

Matjaž Hočevar

Iz vojske nam pišejo

Z odsluženja vojaškega roka se nam je oglašil vojak Goran Orozović. Vsem v Gradisu pošilja pozdrave, še posebej pa delavcem tozda Železokrivnica. Posebne čestitke in pozdravi so namenjeni brigadirjem Gradisa za dosežene uspehe na mladinski delovni akciji v Tuzli. Pišete mu lahko na naslov

Goran Orozović
V.P. 6885
15300 Loznica

V spomin Pavli KOS

Mnogo prezgodaj, v 47. letu je smrt iztrgala iz naše sredine PAVLO KOS.

Rodila se je v vasi Špičnik pri Mariboru leta 1936. Pri Gradisu se je zaposlila že leta 1962 kot delavka v proizvodnji. Na tem delovnem mestu je ostala vse do danes. Zadnja leta je opravljala dela na betonarni na obratih Studenci.

Z njeno prezgodnjo smrtjo smo izgubili dobro sodelavko, zvesto Gradisu polnih 21 let.

Sodelavci — tozdg ge maribor

ZAHVALA

Ob nenadni smrti moža in očeta

VLADE HRŽENJAKA

se iskreno zahvaljujemo vsem njegovim sodelavcem v tozdu SPO, ki so nam izrazili sožalje, ga pospremili k večnemu počitku in darovali cvetje.

Soproga Anđelka in sinova Štefan in Vlado

ZAHVALA

Sodelavcem tozda Kovinski obrati Ljubljana se iskreno zahvaljujem za darovano cvetje in pospremitve mojega očeta na njegovi zadnji poti.

Anton Ficko

ZAHVALA

Ob smrti Toneta Pogačnik, se njegovim sodelavcem iz OGP Ljubljana zahvaljujemo za izrečeno sožalje in darovano cvetje ter spremljanje na njegovi zadnji poti.

DRUŽINA POGAČNIK

Obenem se tudi zahvaljujem sodelavcem iz TOZD GE Ljubljana za izrečeno sožalje in darovano cvetje.

HČERKA TINKA

Ekipa kegljaškega kluba Gradis, ki je spomladi osvojila pokal maršala Tita. Foto: C. Pavlin

Letovanje v počitniškem domu Pohorje

V skladu s sklepi Odbora za standard in rekreacijo razpisujemo zimsko sezono letovanj v počitniškem domu Pohorje in sicer za čas:

29. november — od 26. 11. dalje

Novo leto — od 30. 12. — 7. 1.

šolske počitnice — od 7. 1. — 14. 1. — od 14. 1. — 21. 1. — od 21. 1. — 28. 1. — od 28. 1. — 5. 2.

Prijave sprejema KSS (tov. Polajnar) do 5. novembra 1983. Prispele prijave bo obravnaval Odbor za standard in rekreacijo. Razpored gostov — obvestilo o potrditvi bo posredovano do 15. novembra 1983.

Na seji Odbora bodo formirane nove cene dnevnemu penzionu. Celotna informacija o koriščenju kapacitet, razporedu in cenah bo v pisni obliki posredovano do omenjenega roka (15. 11.).

V pisemnih prijavah naj zainteresirani navedejo priimek in ime, leto rojstva delca in njegovih družinskih članov za katere želi rezervacijo ter termin za letovanje.

GRADISOV VESTNIK je glasilo delovnih ljudi gradbeno-industrijskega podjetja GIP Gradis Ljubljana. Izdaja ga Odbor za informiranje. Predsednik odbora Stane Beguš, namestnik predsednika Franjo Štromajer, člani Majda Maček, Zinka Mihelič in Karolina Vodopivec. Ureja ga uredniški odbor: Milenko Nikič, Bora Stamenković, Zinka Mihelič, Franc Kumer, Karolina Vodopivec in Franjo Štromajer. Tehnični urednik: Matija Krnc. Glavni in odgovorni urednik: Cveto Pavlin. Izhaja mesečno v 9500 izvodih. Tiska tiskarna Ljudska pravica v Ljubljani. Naslov uredništva: Uredništvo Gradisovega vestnika, Šmartinska 134a Ljubljana, telefon 441-422, int. 233.

— 25 let Počitniškega doma — Pohorje — 25 let Počitniškega doma — Pohorje — 25 let Počitniškega doma

Tako so potegnili vrv najmočnejši fantje iz GE Maribora

V imenu Planinskega društva Gradis je tov. Marko Žontar predal spominsko darilo ob 25-letnici počitniškega doma Pohorje upravniku doma Frančku Novaku

Fotokronika proslave ob 25-letnici Počitniškega doma na Pohorju

Ob jubileju se je na Pohorju zbralo nekaj manj kot 200 Gradisovcev

Ko je nehalo deževati, smo zaplesali kar pred domom

Roštilj je na Pohorju odlično deloval kljub dežju in to po zaslugi osebja PD Pohorje in samskega doma GE Maribor

V metanju »Gradisove kocke« je drugo mesto zasedel direktor DSSS tov. Janez Brezovec in s tem pokazal, kje je mesto delovni skupnosti

— 25 let Počitniškega doma — Pohorje — 25 let Počitniškega doma — Pohorje — 25 let Počitniškega doma